

NEDZIRDĪGO DIENAS

LIELAIS SAIETS

3. OKTOBRĪ

pl. 11 teātra izrāde

„Mīla stiprāka par nāvi”

pl. 13 LNS reģionālo biedrību jaunā koncertprogramma

„Rītausmā”, Kandavas ielā 27, Rīgā

Nākamais numurs
23. oktobrī

Laipni lūgti uz MRU darbinieku tikšanos

Latvijas Nedzirdīgo savienība 17. OKTOBRĪ pl. 11 „Rītausmā” Kandavas ielā 27, Rīgā organizē pasākumu **“PIE ATMIŅU UGUNSKURĀ”**

LNS MRK/MRU veterāniem un citiem darbiniekiem, kuri vismaz 10 gadus nostrādājuši kādā LNS ražošanas uzņēmumā.

Visi mīļi gaidīti!

Pieteikties līdz 1. oktobrim pie LNS viceprezidentes Sandras Gerenovskas, e-pasts - sandra.gerenovska@lns.lv vai Jadvīgas Bočkānes trešdienās no pl. 15 - 17.

Sagaidīts lielisks jaunums - planšetdators!

LNS Surdotehniskās palīdzības centrs sācis izsniegt jauno surdotehnisko palīglīdzekli - „digitālo vizuālās saziņas ierīci” jeb planšetdatoru. Tas ir patiešām vēsturisks notikums Latvijas nedzirdīgo komunikācijas tehniskā nodrošinājuma jomā.

Pašlaik planšetes tiek izsniegtas pirmām kārtām tiem klientiem, kuri strādā vai mācās un tāpēc viņiem šis palīglīdzeklis komunikācijai vajadzīgs vairāk. Izsniedzot planšetdatoru, Surdocentra darbiniece Sigita Ķikure pārbauda, vai tas darbojas pareizi, ievada kontaktinformāciju par darbiniekiem, kas sniedz pakalpojumus, lai klients pēc vajadzības varētu tos pieteikt un saņemt attālināti.

Tālāk lasiet 5. lpp.

Visjaunākajai mātai – jau 60!

Jā, Latvijas Nedzirdīgo savienības visjaunākajai – Pļaviņu biedrībai 22. augustā nosvinējām sešdesmitgadi. Lai būtu klāt svinīgajā notikumā, ieradās visu pārējo biedrību vadītāji jeb, Pļaviņu RB priekšsēdētāja Aināra Osmaņa vārdiem runājot, pļaviņiešu brāļi un māsas.

Jubilejā piedalījās arī LNS prezidents Edgars Vorslovs un vietējās pašvaldības pārstāvji: Pļaviņu novada sociālā dienesta vadītāja Valentīna Babre un Pļaviņu novada Aiviekstes pagasta pārvaldes vadītāja Giedre Zvirgzdiņa. Vēl bija divi pārstāvji no Aiviekstes pagasta senioru biedrības „Ābeļziedi”.

Ievadā Ainārs Osmanis sniedza pārskatu par biedrības izveidošanās un attīstības vēsturi.

Tālāk lasiet 12. lpp.

Nedzirdīgo diena pasaulē

Katru gadu septembrī visā pasaulē nedzirdīgo kopienas savu iespēju un ieceru ietvaros atzīmē Nedzirdīgo nedēļu un dienu, rīkojot dažādus pasākumus, lai sabiedrībā radītu izpratni par to, ka arī cilvēki ar dzirdes traucējumiem var veicināt valsts izaugsmi, iekļauties dažādās sabiedriskās un kultūras norisēs kā pilnvērtīgi tās pilsoņi.

Lielākais izaicinājums, ar ko saskaras nedzirdīgie cilvēki savā dzīvē, ir sazināšanās, komunikācija ar līdzcilvēkiem savā dzimtajā – zīmju valodā. Tai ir apmēram miljons gadu sena vēsture: vēl ilgi pirms tam, kad mūsu tālie senči uzzināja un apguva vārda un runas veidošanas prasmi un spēku, alu cilvēki saziņā izmantoja žestus/zīmes.

Mūsdienās zīmju valoda blakus visām citām pasaulē lietotām valodām ir ieņēmusi savu vietu kā visdabiskākā komunikācijas forma nedzirdīgo vidū, papildus izmantojot arī lasīšanu no lūpām. Nedzirdīgo nedēļas pasākumi vislielākā mērā saistās ar nedzirdīgo nacionālo kopienu prasībām oficiāli atzīt zīmju valodu valsts līmenī, lai to ar valsts un sabiedrības izpratni un atbalstu varētu attīstīt, apmācīt un brīvi lietot saziņai ne tikai nedzirdīgo starpā, bet visās svarīgās sabiedriskās norisēs valstī.

Pasaules nedzirdīgo federācija (WFD) lēmumu par **Nedzirdīgo dienas atzīmēšanu katru gadu septembra pēdējā svētdienā** pieņēma jau savā pirmajā kongresā 1957. gadā. Kopš tā laika šis notikums pasaulē vēršas plašumā – septembra otrajā pusē nedēļas ietvaros vai pat ilgāk daudzās valstīs notiek dažādas aktivitātes sabiedrības izpratnes veicināšanai par nedzirdīgo cilvēku vajadzībām un sasniegumiem, par viņu kultūru, zīmju valodu, cilvēktiesībām uz vienlīdzīgām iespējām visās jomās.

Tā tas ir arī pie mums Latvijā, kur Nedzirdīgo dienai veltīti pasākumi sākušies jau no 19. septembra – skatiet plašo programmu Kopsolī 8. nr. un mājaslapā.

Visi kopā šoreiz tiekamies lielajā tradicionālajā saietā 3. oktobra sestdienā pl.11 „Rītausmā”.

Sagatavoja: Ilze Kopmane

Mēs varam būt lepnī!

Sagaidot Pasaules nedzirdīgo dienu/nedēļu, "Kopsolī" aicināja LNS prezidentu Edgaru Vorsklovu izteikt viedokli par dažiem jautājumiem.

Kā, pēc Jūsu domām, izskatās Latvijas nedzirdīgo kopiena un tās veikums pasaules/Eiropas kontekstā?

Mēs varam būt lepnī, ka Latvijas Nedzirdīgo savienība ir viena no spēcīgākajām nedzirdīgo organizācijām ne tikai Eiropā, bet visā pasaulē. To ir pierādījuši mūsu sasniegumi gan dažādos projektos, gan Saeimas uzticība, deleģējot mums nedzirdīgo cilvēku sociālās rehabilitācijas funkcijas, nodrošināšanu ar zīmju valodas tulka pakalpojumiem un surdotehniku. Šogad organizējam Eiropas nedzirdīgo organizāciju semināru un Ģenerālo asambleju. Es pēc tam saņēmu daudz pozitīvu atsauksmju no šo organizāciju vadītājiem par mūsu veikumu.

Ko LNS var vēl vairāk darīt, lai uzlabotu nedzirdīgo dzīves kvalitāti?

Mūsu nedzirdīgo dzīves kvalitāte saistīta ar ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām izpildi Latvijā. Ja realizētu visas šajā Konvencijā noteiktās tiesības, tad mūsu dzīvē nebūtu nekādu ierobežojumu. Nevienā

valstī šīs tiesības nav realizētas simtprocentīgi, tas atkarīgs no katras valsts finansiālajām iespējām.

Latvijas valdība tomēr šādu finansējumu cenšas nodrošināt. Salīdzinot ar agrākiem laikiem, mums tagad daudz pieejamāks ir zīmju valodas tulka pakalpojums, ir vairāk tehnisko palīgīdzekļu. Nākamā gada budžets vēl nav pieņemts, tāpēc nezinām, kādu finansējumu piešķirs nākamajam gadam, tomēr Labklājības ministrijā mūs uzklausa un iespēju robežās atbalsta.

Kādu redzat LNS un nedzirdīgo kopienas nākotni?

Gribētos, lai nedzirdīgajiem tiktu nodrošinātas visas ANO Konvencijā minētās tiesības. Ļoti svarīgi, lai nedzirdīgie bērni iegūtu kvalitatīvu izglītību, jo tā nosaka visu viņu turpmāko dzīvi. Ja ir laba izglītība, vieglāk apgūt profesiju un iekļauties darba tirgū. Nepieciešams panākt, lai nedzirdīgs cilvēks sabiedrībā jūtas tāpat kā visi pārējie sabiedrības locekļi.

Nedzirdīgo dienā novēlu visiem apzināties savu identitāti, apzināties sevi kā vienu no lielā zīmju valodas lietotāju pulka, lepoties ar nedzirdīgo kopienas īpašo kultūru un sasniegumiem.

Novēlu arī katram pašam dot savu ieguldījumu, lai nedzirdīgo kopiena kļūtu vēl spēcīgāka. Jo, tikai katrs savu roku pieliekot, mēs varam būt par varenu spēku, kas var daudz ko sasniegt. ▲

LNS vadības kalendārs

LNS prezidents Edgars Vorsklovs:

19. un 20. augustā

Tikās ar LNS īpašuma Rīgā, Elvīras ielā 19 jauna ieejas mezgla izbūvē iesaistīto būvfirmu un projekta autoru, lai uzklātos informāciju un panāktu vienošanos par LNS interesēm atbilstošāko risinājumu.

22. augustā

Apmeklēja Pļaviņu reģionālo biedrību, kur LNS vārdā sveica biedrību tās 60 gadu jubilejā. Savā uzrunā prezidents uzsvēra: lai arī Pļaviņu biedrība pašlaik ir viena no mazākajām, toties saliedēta biedrība, kas rū-

pējas par savām otrajām mājām un var lepoties ar saviem ilggadīgiem vadītājiem.

28. augustā

Tikās ar LNS īpašuma Rīgā, Jāņa sētā 5 iespējamiem pircējiem, lai noskaidrotu viņu nolūku nopietnību un pārrunātu atsavināšanas nosacījumus.

31. augustā

Tikās ar advokāti, lai pārrunātu LNS pozīciju tiesas procesā ar zemes īpašnieci par zemes nomas maksas noteikšanu LNS īpašumam Rīgā, Kandavas ielā 27, un piedalījās Rīgas apgabaltiesas sēdē par šo jautājumu.

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

1. septembrī

Apmeklēja Rīgas internātvidusskolu bērniem ar dzirdes traucējumiem, kur skolas audzēkņus un pedagogus sveica Zinību dienā. Uzrunā tika uzsvērts, ka šī ir skola, kur iegūt izglītību iespējams zīmju valodā un skolas audzēkņiem prezidents novēlēja centību un mācību procesā sakrāt pēc iespējas vairāk zināšanu, bet pedagogiem radošu pieeju mācību procesa nodrošināšanā.

2. septembrī

Vadīja LNS domes un valdes sēžu norisi. Domes sēdē tika pieņemti lēmumi par turpmāko rīcību ar LNS īpašumiem Rīgā, Jāņa sētā 5 un Daugavpilī 18. novembra ielā 208.

Valdes sēdē apstiprināja LNS pār-

stāvjus dalībai Eiropas Nedzirdīgo savienības (EUD) 30 gadu jubilejas pasākumos, kas no 10. līdz 11. novembrim notiks Briselē.

Pasākumu ietvaros Eiropas Parlamentā notiks konference, un tajā no LNS piedalīsies E. Vorslovs un I. Immure.

4. septembrī

Parakstīja līgumu par LNS īpašuma Rīgā, Jāņa sētā 5 atsavināšanu.

9. septembrī

Vadīja ikmēneša valsts deleģēto uzdevumu izpildes sapulci, kurā piedalījās LNS vadība, LNS Rehabilitācijas centra un LNS Surdotehnikās palīdzības centra vadība. Sapulces laikā tika analizēts 2015. gada augusta mēneša

darbs, kā arī apspriests darbs turpmākajiem 2015. gada mēnešiem, tai skaitā arī Labklājības ministrijas piešķirtā papildu finansējuma sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem un surdotehnikas iegādei apguve atlikušajos gada mēnešos, lai sekmīgi nodrošinātu valsts deleģēto uzdevumu veikšanu.

11. septembrī

Tikās ar nedzirdīgo motobraucēju no Austrijas Ištvanu Marko, kurš no 2009. gada apceļojis gandrīz visus kontinentus. Tikšanās laikā tika pasniegti piemiņas suvenīri no LNS un novēlēts veiksmīgs turpmākais ceļojums. ▲

Nākamajā numurā lasiet plašāku "KS" interviju ar Ištvanu Marko.

Pasaules nedzirdīgo federācijas generālajā asamblejā

Biedru naudas struktūra 2016.– 2019. gadam

WFD valde informēja par nepieciešamību pārskatīt biedru naudas noteikšanas struktūru turpmākajam periodam. Līdz šim biedri atbilstoši Pasaules Bankas aprēķinātajam nacionālā ienākuma indeksam (GNI) bija sadalīti četrās grupās ar atšķirīgu biedru naudas apmēru – 1. grupa (40 valstis) – 1000 EUR, 2. grupa (35 valstis, Latvija līdz šim bija šajā grupā) – 500 EUR, 3. grupa (31 valsts) – 100 EUR un 4. grupa (27 valstis) – 50 EUR. Analizējot līdzšinējo biedru naudas nomaksas stāvokli, secināts, ka tas vislabākais ir 1. grupā – 73% un vissliktākais ir 3. grupā – tikai 39%, abās pārējās grupās apmēram 50%. WFD, analizējot situāciju un apskatot arī citus starptautiskos indeksus, konstatējusi, ka pēc pašreizējās sistēmas 3. grupā ir daudz valstu, kas faktiski ir trūcīgas, un piedāvāja grupu noteikšanai ņemt vērā arī citus indeksus.

Ar lielu balsu vairākumu tika nolemts atstāt pašreizējos biedru naudas apmērus grupām, bet grupu noteikšanai ņemt

vērā trīs starptautisko indeksu sarakstus:

1. Pasaules Bankas nacionālā ienākuma uz vienu iedzīvotāju indeksa (GNI) sarakstu;
2. ANO attīstības programmas (UNDP) Tautas attīstības indeksa (HDI) sarakstu;
3. ANO mazattīstīto valstu sarakstu.

Pēc jaunās sistēmas, ja ņem pašreizējos datus, tikai četrām valstīm palielinās grupas numurs, to skaitā **Latvija un Lietuva nokļūšanas 1. grupā**, toties 15 valstīm grupas numurus samazinājies, tai skaitā Ungārija un Krievija nokļūvušas 2. grupā, un par 10 valstīm pieaudzis 4. grupas sastāvs. Aktuālie grupu sastāvi tiks noteikti 2015. gada beigās, kad tiks publicēti jaunākie minēto indeksu saraksti.

Grupu sastāvi tiks pārskatīti ik pēc diviem gadiem. Papildus tam GA nolēma, ka biedriem ir tiesības vērsties WFD valdē ar lūgumu samazināt biedru naudas apmēru, bet tad vienlaikus arī jāiesniedz pierādījumi nespējai nomaksāt noteikto biedru naudu – organizācijas budžets kopā ar auditora ziņojumu par datu atbilstību.

Biedru priekšlikumi

Kopumā noteiktajā termiņā bija iesniegti 12 priekšlikumi, bet izskatīti tika 10, jo Nepāla savu atsauca un Ukrainas priekšlikums netika izskatīts tāpēc, ka līdz GA sākumam nebija nomaksāta biedru nauda.

Balsojot atbalstīja tikai 2 priekšlikumus – Kanādas, ka reģionālo sekretariātu var veidot, ja vēlmi izsaka vismaz 3 biedri (iepriekšējā GA bija nolemts, ka jābūt 5 biedriem), un Zviedrijas – par Nedzirdīgo kopienas karoga ieviešanu.

Ar balsu vairākumu tika noraidīti priekšlikumi par GA rīkošanu ik pēc 2 gadiem, WFD politikas dokumentu apstiprināšanu GA – arī turpmāk to varēs darīt WFD valde, WFD kongresa rīkošanas tiesību piešķiršanu 8 gadus uz priekšu, jo pašreizējos politiskajos un ekonomiskajos apstākļos tas ir pārāk riskanti.

Tika noraidīts Francijas priekšlikums Starptautisko nedzirdīgo nedēļu/dienu pārdēvēt par Nedzirdīgo praidu un noraidīti iesniegtie priekšlikumi Nedzirdīgo kopienas karoga (pietrūka 1 balss) un pieejamības simbola apstiprināšanai, tā vietā nolēma izveidot darba grupu, kas izskatītu iesniegtos karoga un simbola variantus, uzklautu biedru viedokli, un par karoga un simbola apstiprināšanu lemt nākamajā GA.

Statūtu grozījumi

WFD juridiskā komisija sadarbībā ar WFD valdes locekli *Dr. Terry Riley* bija sagatavojusi **virkni Statūtu grozījumu**. Lielākā grozījumu daļa bija saistīta ar pareizu gramatisko noformējumu atbilstoši Somijas likumdošanas prasībām. Kā būtiskākais grozījums bija par biedru naudas nomaksas termiņu – līdz katra gada 31. martam. Ja līdz šim termiņam biedru nauda nebūs nomaksāta, tad WFD ar attiecīgo organizāciju neuzturēs komunikāciju – neizsūtīs WFD

Tālāk lasiet nākamajā lpp.

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

informāciju, neatbildēs uz informācijas pieprasījumiem un organizācijas pārstāvjiem būs liegts piedalīties WFD organizētajos pasākumos.

WFD aktivitāšu plāns 2015. – 2019. gadam

Aktivitāšu plāns balstās uz vīziju – Nedzirdīgo cilvēktiesības tiek realizētas, atzīstot zīmju valodu visos dzīves aspektos, **un misiju** – WFD savu darbu nedzirdīgo personu cilvēktiesību realizācijā veic sadarbībā ar ANO un tās aģentūrām, nacionālajām nedzirdīgo organizācijām un citām ieinteresētajām pusēm. WFD darbs šajā periodā balstīts uz piecām vērtībām – respektu, vienlīdzību, dažādību, objektivitāti un profesionālismu.

Turpmākajos gados WFD darbs tiks vērstas uz šādām jomām:

1. Atbalsts WFD biedriem un WFD reģionālajiem sekretariātiem;
2. Nedzirdīgo tiesību aizsardzība starptautiskā līmenī, darbojoties IDA, ANO un tās aģentūrās;
3. Informācijas pieejamības nodrošināšana, to sagatavojot un izplatot;
4. WFD darba pārvaldība un koordinēšana;
5. Finansējuma piesaiste.

WFD ekspertu struktūra 2015.–2019. gadam

Līdz šim WFD bija 12 ekspertu grupas dažādās jomās, kas bija pakļautas WFD valdei. Nolemts turpmākajam periodam reorganizēt šo struktūru – ekspertu grupas būs pakļautas

WFD sekretariātam, tās tiks sadalītas **4 jomās – cilvēktiesības, izglītība, zīmju valoda un pētījumi, pieejamība**. Kopumā jaunajā struktūrā plānotas 16 ekspertu grupas. Pieteikšanos uz ekspertu vietām plānots izsludināt 2015. gada septembrī un decembrī apstiprināt ekspertus.

Biedru jautājumi

Atbilstoši WFD statūtiem viena no GA funkcijām ir lemt par to biedru izslēgšanu, kuri bez pamatota iemesla nav maksājuši biedru naudu vairāk nekā četrus gadus. Kopumā bija 13 valstis, kas nebija maksājušas biedru naudu 5 – 8 gadus. GA nolēma izslēgt Libānas un Belizas nedzirdīgo organizācijas, kas nebija maksājušas 8 gadus un pašas beigušas pastāvēt.

WFD XVIII kongresa norises vieta

Kandidatūras WFD kongresa rīkošanai 2019. gadā bija izvirzījušas **Francijas un Honkongas** nedzirdīgo organizācijas. Abas organizācijas bija izpildījušas minimālās prasības, kas izvirzītas kongresa rīkotājiem. Viena no tām ir minimālais depozīts 40 000 EUR apmērā.

Salīdzinot ar iepriekšējām GA, šoreiz valstu prezentācijas neizcēlās ar vērienu. Honkongas pārstāvji uzsvāru lika uz Āzijas šarmu un gatavību nodrošināt visas ērtības. Savukārt franči uzsvēra savu pieredzi, līdzšinējos sasniegumus pasaules mērogā un jau panākto valsts prezidenta un valdības atbalstu, tā skaitā jau esošo depozītu 185 000 EUR apmērā. Neraugoties uz franču pārliecinošo prezentāciju un atbildēm, balsošana izvērtās sīva.

Par Franciju tika nodotas 38 balsis, par Honkongu 35 balsis, un tā **2019. gadā WFD GA un kongress norisināsies Francijas galvaspilsētā Parīzē**.

WFD jaunievēlēta valde

WFD valdes vēlēšanas

Kandidāti prezidenta, viceprezidenta un valdes locekļu amatam turpmākajam četru gadu termiņam bija jāizvirza līdz 2015. gada 23. janvārim. Vienlaikus ar kandidāta izvirzīšanu, attiecīgajai nedzirdīgo organizācijai bija jāapliecina, ka tā segs visus valdes locekļa izdevumus, kas saistīti ar darbu WFD valdē. Tas nozīmē, ka vai nu attiecīgajai nedzirdīgo organizācijai, vai arī pašam kandidātam jābūt pietiekami turīgam, lai varētu segt ceļošanas, uzturēšanās un citus izdevumus.

Uz prezidenta amatu bija izvirzīts tikai viens kandidāts – **līdzšinējais prezidents Colin Allen no Austrālijas, kas ar pārliecinošu balsu vairākumu tika ievēlēts uz turpmāko termiņu**. Viceprezidenta amatam bija izvirzīti divi

kandidāti – ASV izvirzītais *Dr. Joseph Murray* un Lielbritānijas izvirzītais *Dr. Terry Riley*. Ar pārliecinošu balsu vairākumu **viceprezidenta amatā ievēlēja Dr. Joseph Murray**.

Uz atlikušajām 9 valdes locekļu vietām bija izvirzīti 8 kandidāti, jo GA laikā savu nomināciju atsauca Āfrikas valsts Ruandas Nedzirdīgo biedrība. **GA ievēlēja izvirzītos kandidātus no Krievijas, Albānijas, Dānijas, Norvēģijas, Somijas, Mongolijas, Lielbritānijas Brazīlijas**. Tā kā valdē nav pārstāvēts Āfrikas kontinents, tad GA pilnvaroja valdi veikt pārrunas ar Āfrikas valstu nedzirdīgo organizācijām par šī kontinenta pārstāvja deleģēšanu darbam WFD valdē.

Apbalvojumu pasniegšana

Šoreiz WFD Goda prezidenta vai Goda biedra nosaukumam pretendenti netika izvirzīti. **Itālijas Nedzirdīgo savienības finansēto pirmā WFD prezidenta Vittorio Ieralla piemiņas godalgu pasniedza Albānijas Nedzirdīgo**

savienībai kā nedzirdīgo organizācijai, kuras sasniegumi aizvadītajā četrgadē bijuši vislabākie.

Nobeigumā WFD pateicās ziedotājiem par sniegto finansiālo atbalstu aizvadītajā četrgadē: 101 atbalstītājs WFD ziedojis līdz 499 EUR; gandrīz 50 juridiskās un privātpersonas – katra vismaz 500 EUR.

Personīgie iespaidi

GA pulcēja dažādu kultūru pārstāvjus, kas dažādi izprot pieklājības normas un vārdu "demokrātija", un

tas dažreiz noveda līdz personīgiem apvainojumiem un nekorektu vārdu lietošanai debatēs. Tā kā GA pirmajā dienā pamatīgi atpalika no dienas kārtības, tad otrajā dienā **debatēs pie katra punkta jāva uzstāties tikai trim**, kas pieteikušies pirmie, un trešajā dienā – tikai vienam. Visi pārējie gribētāji tika vienkārši ignorēti.

GA laikā pie manis pienāca daudzu Eiropas valstu nedzirdīgo organizāciju pārstāvji un **teica atzinīgus vārdus par maijā Latvijā noorganizēto EUD semināru un ģenerālo asambleju**. Daudziem atmiņā palikusi mūsu kultūras programma LNS jubilejas vakarā. Tas liecina, ka mēs spējam noorganizēt kvalitatīvus Eiropas mēroga pasākumus un varam būt lepni ar savu veikumu. ▲

Edgars Vorslovs

Foto: no PNF facebook

Sākumu lasiet 1. lpp. *Sagaidīts lielisks jaunums – planšetdators!*

Šo kontaktu skaitā ir pieejami Rehabilitācijas centra (RC) tulkī, RC Zīmju valodas attīstības nodaļa, sociālā darbiniece, sociālā rehabilitētāja, Surdocentrs.

Viens no pirmajiem planšetdatoru saņēmējiem bija **Jevgeņijs Tukšs**. Viņš piekrita pastāstīt par sevi un savām izjūtām, saņemot šo jauno pakalpojumu:

„Protams, priecājos, planšete man nodērēs komunikācijai. Apmēram pirms gada no citiem nedzirdīgajiem uzzināju, ka Rītausmā bijusi surdotehnikas izstāde un tur sniegta informācija, ka nedzirdīgajiem būs jauna surdotehniskā ierīce – planšetdatori.

Atbraucu uz Surdocentru noskaidrot, vai tiešām tā, un pieteicos rindā. Ļoti labi ir tas, ka izsniedzēja Sigita planšetē jau ievada visus vajadzīgos kontaktus, lai var sazināties ar tulkīem un citiem pakalpojumu sniedzējiem. Atliek tikai izmantot šīs iespējas.

Esmu no Valmieras, tur pabeidzu dzirdīgo skolu, pēc tam Rīgā mācījos par kalēju. Atgriezos Valmierā un tur apguvu vēl vienu profesiju – metinātājs. Vēlāk pārcēlos uz Rīgu un sāku aktīvi meklēt darbu. Skatījos internetā darba sludinājumus, sūtīju CV, kamēr beidzot mani pieņēma, un nu strādāju par metinātāju. Esmu apmierināts ar darbu un kolēģiem, vienīgi man noteikti jālieto dzirdes aparāts, citādi nespēju komunicēt ar kolēģiem.”

Nedaudz vēlāk pēc planšetdatora ieradās **Sergejs Denisovs**. Viņš dzīvo Vangažos, mācās Alsviķu profesionālajā skolā par galdnieku. Šajā profesijā jāmācās 3 gadi, viņam vēl viens gads atlicis. Sergejs ir ļoti priecīgs par saņemto planšeti, saka, ka smaidīdams braucis uz Rīgu, uz Surdocentru. Viņš aktīvi lieto internetu, visbiežāk skaipu. Bieži izmanto tulka pakalpojumus un priecājas, ka šo pakalpojumu varēs saņemt, izmantojot planšeti.

Gan Jevgeņijs, gan Sergejs piekrit norunai, ka viņi kādu laiciņu palietos saņemto planšetdatoru un tad dalīsies pārdomās, kāds tas ir lietošanā, kādi tam plusi, kādi mīnusi.

Plāno izsniegt ap piecsimt jauno saziņas ierīču

LNS Surdotehniskās palīdzības centra vadītājs **Arnolds Pavlins**, atbildot uz Kopsolī jautājumiem, komentē SPC jaunumus.

Cik šogad plānots izsniegt planšetdatorus? Cik pavisam pieteikušies (ieskaitot tos, kas jau saņēmuši)?

Šogad Surdocentrs plāno izsniegt ap-

tuvēni 500 digitālās vizuālās saziņas ierīces. Kopumā uz šo tehnisko palīgīdzekli pieteikušies vairāk nekā 630 klienti, un var teikt, ka pie labvēlīgiem apstākļiem nākamā gada sākumā visi cilvēki, kuriem šis palīgīdzeklis bija nepieciešams, to arī saņems.

Vai planšetes izsniedz arī Surdocentra filiālēs vai tikai Rīgā?

Mēs noteikti skatīsimies, vai un cik klientu pieteicies uz surdotehniskajiem palīgīdzekļiem arī reģionos. Nav svarīgi, vai tikai uz signalizatoriem vai indukcijas spolēm, vai laikrāžiem. Ja ir pietiekams klientu skaits, tad centra darbinieki izbrauc uz rajonu biedrībām. Tas arī nav svarīgi, vai pilsētā ir surdocentra filiāle. Arī biedrības telpās varam apkalpot klientus, ja to ir pietiekami daudz, – mēs braucām un brauksim arī turpmāk uz reģioniem.

Vai pieteikties rindā var arī Surdocentra mājaslapā?

Surdocentra mājaslapā pieteikties rindā **nevar uz valsts apmaksājamiem tehniskajiem palīgīdzekļiem**, bet var pieteikties uz pakalpojuma saņemšanu, kad klients ir saņēmis vēstuli ar uzaicinājumu. Ja klienti vēlas kādu tehnisko palīgīdzekli **nopirkt** par savu naudu, tad pieteikties uz to var arī surdocentra mājaslapā.

No redakcijas: Tas, kā var pieteikties uz valsts apmaksājamiem tehniskajiem palīgīdzekļiem, sīki aprakstīts „Kopsolī” aprīļa numurā **Ineses Immures rakstā „Par valsts pasūtījuma izpildi I ceturksnī”**.

Varēs saņemt pakalpojumus attālināti jeb internetā

Arī LNS prezidentam Edgaram Vorskļam tika uzdoti daži jautājumi sakarā ar priecīgo notikumu. Lūk, viņa atbildes.

Vai uzskatāt, ka šis ir vēsturisks notikums LNS dzīvē? Kā radās un kā tika virzīta ideja par digitālo vizuālās saziņas ierīci?

Vēsturisks notikums ir tajā ziņā, ka mūsu klientiem ir iespēja saņemt valsts apmaksātas vizuālās saziņas ierīces, vienkāršā valodā sauktas par planšetdatoriem vai planšetēm.

Ideja radās, iegūstot informāciju, ka citās Eiropas valstīs zīmju valodas tulka pakalpojumus sniedzošās organizācijas izmanto informācijas tehnoloģiju radītās iespējas un pakalpojumus zīmju valodā nodrošina attālināti. Dažās valstīs klientiem nodrošinātas iekārtas attālinātā pakalpojuma mobilai izmantošanai bez maksas vai ar daļēju līdzmaksājumu.

2011. gada nogalē tika uzsāktas sarunas ar Labklājības ministriju par valsts apmaksāto tehnisko palīgīdzekļu saraksta papildināšanu. Viss Ministru kabineta noteikumu grozījumu saskaņošanas un nepieciešamā finansējuma aprēķināšanas process aizņēma zināmu laiku, bet ar pozitīvu rezultātu un no 2014. gada 29. augusta ir iespējams pieteikties uz digitālo vizuālās saziņas ierīci. To tiesības saņemt ir nedzirdīgām un vājdzirdīgām personām, kuras izmanto valsts apmaksātos sociālās rehabilitācijas vai surdotulka pakalpojumus.

Vai varat īsumā raksturot planšetdatorus, kurus Surdocentrs sāk izsniegt klientiem? Kāpēc tika izraudzīts tieši šis modelis „Lenovo Yoga tablet 2”

Pirms digitālo vizuālās saziņas ierīču tehniskās specifikācijas sastādīšanas tika analizēta citu valstu pieredze šo ierīču izmantošanā, ņemts vērā pieejamais finansējums, kā arī sociālās rehabilitācijas vai surdotulka pakalpojumu nodrošinātāja SIA “LNS Rehabilitācijas centrs” (RC) tehniskās iespējas un iespējamo digitālo vizuālās saziņas ierīču programmu savienošanas iespējas ar RC izmantotajām iekārtām un programmām.

Tehniskās specifikācijas minimālās prasības sastāvēja no 11 pozīcijām, bet uzsvars likts uz būtiskākajām prasībām – ekrāna izšķirtspēju, priekšējās kameras izšķirtspēju, procesora jaudu, operatīvās atmiņas lielumu, bezvadu savienojumu iespējām un akumulatora baterijas darbības ilgumu.

Iegādājoties valsts apmaksāto surdotekniku, mums jāievēro Publisko iepirkumu likuma prasības.

Minētais modelis atbilda noteiktajām tehniskajām prasībām un iepirkuma veikšanas EIS brīdī bija lētākais pieejamais modelis.

Vai nākamgad tiks dalītas šī paša modeļa planšetes vai arī rīkos jaunu iepirkumu ar iespēju izvēlēties citu modeli?

To nevaram garantēt, jo atbilstoši Publisko iepirkumu likuma prasībām, būs jāizvēlas iepirkuma veikšanas brīdī lētākais piedāvājums (EIS vai konkursā), kas atbildīs izvirzītajām tehniskās specifikācijas prasībām. ▲

P.S. Nākamajā nr. sniegsim salīdzinošu informāciju par mobilo sakaru operatoriem, kuru pakalpojumus varēsiet izmantot planšetdatoru pieslēgumā.

Teksts un foto: Zigmārs Ungurs

Kā saņemt surdotulka pakalpojumu

Latvijā cilvēkiem ar dzirdes invaliditāti ir tiesības saņemt no valsts budžeta apmaksātu surdotulka pakalpojumu līdz 120 stundām gadā saskarsmes nodrošināšanai, nepārsniedzot valsts budžetā pakalpojuma sniegšanai paredzēto līdzekļu apmēru.

2015. gadā piešķirtais finansējums ļaus nodrošināt iepriekšminēto pakalpojumu **1100 klientiem**, katram **vidēji 37,2 stundas gadā**.

Surdotulka pakalpojumu saskarsmes nodrošināšanai sniedz LNS kapitālsabiedrība SIA *LNS Rehabilitācijas centrs* (RC), sniedzot to uz vietas Rīgā, Elvīras ielā 19 un pakalpojuma sniegšanas vietās – Liepājā, Ventspilī, Kuldīgā, Rēzeknē, Daugavpilī, Pļaviņās, Valmierā, Smiltēnē un Alūksnē vai izbraucot uz klienta norādīto vietu, kā arī attālināti, izmantojot elektroniskos sakaru līdzekļus. Šobrīd RC rīcībā ir 43 tulki.

Surdotulka pakalpojumu var pieņemt: ārstniecības pakalpojumu saņemšanai, darbā iekārtošanās vai ar darba tiesiskajām attiecībām saistītu jautājumu kārtošanai, sadzīves problēmu risināšanai, ārkārtas situācijās (dabas stihiju, ugunsgrēku un citu līdzīgu iepriekš neparedzētu apstākļu gadījumā), saskarsmei pašvaldībās, sociālos dienestos un citās valsts institūcijās, izglītības iestādēs (piemēram, tikšanās ar pedagogiem, vecāku sapulcēs), dažādosursos (piemēram, auto kursi, foto kursi, dažādi kvalifikācijas celšanas kursi pedagogijas u.c. jomās), pasākumos, semināros, muzejos, ekskursijās u.c.

Kā pieteikt tulka pakalpojumu

Klienti tiek aicināti savlaicīgi pieteikt tulka pakalpojumu.

To var izdarīt:

1) personīgi ierodoties RC Zīmju valodas tulku nodaļā vai pakalpojuma sniegšanas vietā Liepājā, Ventspilī, Kuldīgā, Smiltēnē, Valmierā, Alūksnē, Pļaviņās, Daugavpilī, Rēzeknē;

2) izmantojot elektroniskos sakaru līdzekļus – Skype, ooVoo, SMS, e-pastu, faksu, mājaslapas *rc.lns.lv* sadaļu „Tulka pakalpojuma pieteikšana”.

Piesakot pakalpojumu, jānorāda šāda informācija:

- vārds, uzvārds;
- telefona numurs, ooVoo, Skype vai e-pasta adrese;
- datums, laiks – no cikiem līdz cikiem;
- vieta un adrese, kur nepieciešams tulka pakalpojums;
- veicamais tulkošanas darbs un vēlamais tulks (*kas tulkam jātulko un kuru tulku vēlētos*).

Pasūtījumu darb dienās no pl. 8.30 līdz 17 Rīgas reģionā reģistrēto tulku-operatorus (*tel.26554471, 26611958*), bet citos – vietējais tulks, vienojoties ar klientu par pakalpojuma izpildes laiku.

tu par pakalpojuma izpildes laiku.

Pieteikumu var sūtīt visu diennakti:

- izmantojot ziņojumapmaiņas programmu *Skype vai ooVoo* vai
- sūtot īsziņu, e-pastu vai faksu
- piesakoties mājaslapas *rc.lns.lv* sadaļā „Tulka pakalpojuma pieteikšana”.

Atbildi par pasūtījuma apstiprinājumu sniedz darbdienās pl. 8.30 – 17.

Gan piesakot tulka pakalpojumu uz vietas, gan saņemot pakalpojumu, klientam obligāti jāuzrāda klienta reģistrācijas (*zaļā krāsā*) karte.

Priekšroka surdotulka pakalpojuma saņemšanā tiem, kam tas nepieciešams:

a) ārkārtas situācijās (dabas stihiju, ugunsgrēku un citu līdzīgu iepriekš neparedzētu apstākļu gadījumā);

b) ārstniecības pakalpojumu saņemšanai;

c) darbā iekārtošanās jautājumu vai ar darba tiesiskajām attiecībām saistītu jautājumu kārtošanai;

d) tālākizglītībai, ja personai nav tiesību saņemt surdotulka pakalpojumu profesionālās izglītības programmas apguvei.

Valsts apmaksāto tulka pakalpojumu var saņemt darbdienās pl. 8.30 – 17.

Ir iespēja individuāli vienoties par citu laiku, arī brīvdienās. Informāciju, kuri tulki strādā ārpus darbalika un brīvdienās, var iegūt pie tulku-operatora vai pie RC Zīmju valodas tulku nodaļas vadītājas.

Tulka pakalpojumu var saņemt

- **uz vietas** – pakalpojuma sniegšanas punktā vai **izbraukumā**, t.sk. tulkošana un ceļā pavadītais laiks (*tulka ceļā pavadītais laiks arī tiek uzskatīts par pakalpojuma sniegšanas laiku un minimālais kopējais pakalpojuma izmantošanas apjoms ir viena stunda*);
- **izmantojot elektronisko sakaru līdzekli** (*telefonu (īsziņas), elektronisko pastu, ziņojumapmaiņas programmu, piem. Skype, ooVoo. Minimālais kopējais pakalpojuma izmantošanas apjoms ir 15 minūtes*).

Ja pakalpojums tiek sniegts laikā no pl. 7 līdz 20, tad klientam nav jāapmaksā tulka ceļa izdevumi. Ārpus minētā laika klients nogādā tulku uz pakalpojuma sniegšanas vietu un atpakaļ ar savu transportu vai pats apmaksā

tulka ceļa izdevumus, kas rodas, tulkam izmantojot taksometra pakalpojumu vai savu transportu.

Nedzirdīgais var izvēlēties sev vēlamu tulku, arī to, kurš dzīvo tālāk no klienta dzīvesvietas vai pakalpojuma sniegšanas vietas. Ja noteiktā laikā klientam vēlamais tulks būs aizņemts, tad viņam piedāvās citu tulku vai arī citu dienu un laiku, kad vēlamais tulks būs brīvs.

Var saņemt pakalpojumu attālināti – izmantojot elektroniskos sakaru līdzekļus

Var izvēlēties jebkuras pilsētas tulku. *Skype* vai *ooVoo* var redzēt, vai vēlamais tulks ir brīvs. Bet reģionos tulks pārsvarā ir viens, tāpēc vienlaicīgi nevar būt pie datora un tai pašā laikā izsaukumā, tāpēc neatliekamajos gadījumos iesakām izmantot Rīgā dežurējošos tulkus-operatorus.

Neparedzētos un ārkārtas gadījumos jāsazinās ar tulku – operatoru Rīgā, bet ārpus viņa darba laika vai brīvdienās var izmantot šādus telefona numurus: 29156844 vai 26184246, kā arī var sūtīt īsziņu uz 112.

Par saņemto pakalpojumu klientam jāparakstās. Dokumentā tiek norādīts saņemtā pakalpojuma datums, laiks, vieta, adrese, ceļā pavadītais laiks un pakalpojuma sniegšanas laiks.

Tulka pakalpojumu var izmantot arī bērni ar dzirdes invaliditāti – piemēram, ārpusskolas nodarbībās – dažādos pulciņos, sporta nodarbībās utt. Šajā gadījumā gan līgumu slēdz, gan pakalpojumu piesaka šo bērnu vecāki, izņemot gadījumus, kad bērns sasniedzis 15 gadu vecumu un vecāki uzrakstīta LNS iesniegumu, ka viņi neiebilst, ka bērns pakalpojumu piesaka patstāvīgi.

Izmantoto tulka pakalpojuma stundu skaitu var noskaidrot Rīgā pie tulka – operatora vai Zīmju valodas tulku nodaļas vadītājas uz vietas vai sūtot īsziņu uz 29156844 vai 26184246 vai rakstot e – pastu uz *help@lns.lv, kc@lns.lv*, kā arī pie jebkura RC sociālā darbinieka vai sociālā rehabilitētāja.

Ja policija aizturējusi nedzirdīgo, tad tulks jāpieprasa policijai. Tāpat, ja nedzirdīgais tiek izsaukts uz tiesas sēdi, tulks jānodrošina tiesai.

Ja nepieciešama papildus informācija

Ja šajā rakstā neatradāt atbildes uz sev interesējošiem jautājumiem, tad papildus informāciju varat iegūt, griežoties pie RC speciālistiem personīgi vai sazinoties pa *Skype* vai *ooVoo*.▲

Inese Immure, Sarmīte Ķuzule

Prieks, ka var palīdzēt nedzirdīgajiem

"Sargeņģelis nedzirdīgajiem" – tā saucas Ilonas Kursītes raksts avīzē „Ventas Balss” (15.01.2015.) Šeit piedāvājam saīsinātu tā variantu.

Surdotulks INA RUTKOVSKA strādā Latvijas Nedzirdīgo savienības Ventpils biedrībā.

Savulaik viņa izmācījusies par pavāri, tomēr, kādu brīdi savā profesijā pāstrādājusi, saprata – šis darbs nepatīk.

„Tā laikam notika tāpēc, ka mana vieta ir tieši šeit, kur esmu tagad, – Dieviņš mani te ir nolīcis, lai es palīdzētu nedzirdīgajiem cilvēkiem,” saka viņa.

Jūsu vecāki ir nedzirdīgi. Abas ar māsu piedzimāt dzirdīgas. Kur mācījāties sarunāties?

Abi mani vecāki piedzima dzirdīgi, taču smaga slimība jau bērnībā viņiem laupīja dzirdi. Es apmeklēju bērnudārza Vāverīte logopēdisko grupiņu, tur man mācīja, kā pareizi izrunāt vārdus, veidot teikumus. Vasarās mamma un tētis mūs ar māsu sūtīja pie vecmāmiņas uz Salacgrīvu – viņa bija dzirdīga.

Skolas laikā ir svarīgi, lai vecāki varētu palīdzēt mācībās, jums tas izpalika...

Pabeidzu pamatskolu, gribējās būt pastāvīgākai, tāpēc iestājos arodskolā, apguvu pavāres profesiju. Pāris mēnešu pastrādāju savā profesijā un sapratu, ka šis darbs man nav īstais, nav pie sirds.

Pēc tam ilgu laiku nostrādāju mēbeļu cehā. Bet tad 1998. gadā man piedāvāja strādāt Nedzirdīgo savienībā par surdotulku. Nu jau pagājuši 17 gadi šajā amatā.

Kā iemācījāties zīmju valodu?

Pat nezinu to teikt, tas nāk līdzī no mazotnes kā vienīgā mūsu saziņas valoda ģimenē. Man tas šķita pilnīgi dabīgi. Arī abas manas meitas zina zīmju valodu – viņas ar omammu un opapu var brīvi sarunāties.

Citiem bērniem vecāki runāja. Vai tas, ka jūsējie ir atšķirīgi, neradīja pārdzīvojumus?

Man tā nebija. Varbūt mazākās kla-

sītēs, kad dažreiz bērni apsūkājās – tev vecāki kurlī, rādīja visādas zīmes. Bet es nekad šai ziņā neesmu izjutusi diskomfortu. Mamma un tētis man ir mīļi – viņi ir mani vecāki.

Vai Latvijā ir izglītības iestāde, kur sagatavo surdotulkus?

Tā ir koledža Jūrmalā. Par surdotulku jāmacās vairākus gadus. Jāapgūst ne tikai zīmju valoda, bet arī psiholoģija – kā sekmiņi veidot kontaktus vispār un ar nedzirdīgiem cilvēkiem, arī ekonomika un citas zinības. Koledžu pabeidzu 2009. gadā. Mūsu grupa bija pirmā, kas Latvijā apguva šo specialitāti un saņēma surdotulkotāja sertifikātu. Bez tāda par tulkus strādāt nevar.

Dzīvē ienāk jauni vārdi, jēdzieni – kā tos tulkojat?

Dzirdīgi cilvēki pat neiedomājas, ar kādām problēmām jāsaskaras nedzirdīgajiem, no kuriem daudzi jaunus vārdus nesaprot. Es cenšos tos pārveidot un izskaidrot tā, lai nedzirdīgie cilvēki varētu tos saprast un es savukārt spētu viņiem tos parādīt ar žestiem. Mums ir nemītiģi jāseko visam jaunajam, nedrīkstam apstāties savu zīmju krājuma bagātināšanā. Tāpēc arī mana darbavieta katru gadu organizē kursus jaunvārdu apguvei zīmju valodā.

Jums patīk savs darbs?

Nenoliedzami! Ja nepatīktu, tik daudz gadu to nestrādātu. Man ir prieks, kas varu cilvēkiem palīdzēt. Ja cilvēks aiziet apmierināts, man ir gandarījums. Jau bērnībā gāju līdzī vecākiem, kad vajadzēja tulkot.

Vai nedzirdīgiem cilvēkiem nākas sastapties ar sabiedrības negatīvu attieksmi?

Manā praksē nav bijuši tādi gadījumi. Eju viņiem līdzī pie ārstiem, uz dažādām iestādēm, arī uz tiesu, policiju – visur sastopamies ar izpratni. Bez surdotulka nedzirdīgie neiztiek arī daudzās salidojumos, kāzās, bērēs, tulkoju dievkalpojumos Vasarsvētku draudzes dievnamā un citur. Tagad jau cilvēki zina, kas ir surdotulks, kurš jau ilgu laiku redzams arī televīzijā.

Kādi ir jūsu vaļasprieki?

Man patīk minēt krustvārdu mīklas – nopērku žurnālu, iesēžos dīvāna stūrī un aizmirstu par visu apkārt. Patīk arī spēles *Okeānija*, *Kosmosiņš* interneta lapā *draugiem.lv*, pastaigas gar jūru... Vēlētos iegādāties sunīti (bīglu), lai būtu līdznācējs. Meitas jau lielas, savās mācību un studiju gaitās aizņemtas...

Vai uzņēmēji ņem darbā nedzirdīgos cilvēkus?

Darbu pie mums nedzirdīgiem cilvēkiem atrast ir pilnīgi neiespējami. Invaliditātes pensija nedzirdīgajam ir 80 euro. Ko cilvēks – īpaši, ja viņš ir jauns, ar to var iesākt? Vai viņš ar tādu naudu var izdzīvot? Tāpēc jaunieši dodas prom un darbu atrod aiz robežām – strādā celtniecībā, viesnīcās, lielveikalos un citur. Tur nevienam netraucē, ka cilvēks nedzird.

Arodskolās nedzirdīgie arī pie mums var apgūt celtnieka, galdnieka, pavāra un citas profesijas. Bet ko tas dod, ja neņem darbā?

Nesen lasīju, ka arī Rīgā ir tāda pati problēma. Pat par sētnieku nedzirdīgs cilvēks nedrīkstot strādāt, jo viņu tad varot sabraukt. Taču nedzirdīgi cilvēki tāpat pārvietojas ielās! Vai tad tāpēc viņus sabrauc? Pat par trauku mazgātāju nepieņem – nevarēs saprast, ja kāds pēkšņi kaut ko paprasīs. Būtībā tās ir atrunas, lai nebūtu kaut nedaudz jāpiepūlas. Bet

Kā nedzirdīgie cilvēki rīkojas, lai saņemtu neatliekamu palīdzību?

Viņi man atsūta īsziņu, es izlasu un sazinos ar attiecīgo dienestu. Vakars vai nakts – jāpalīdz. Telefonu atslēgt nedrīkst. Man pa rokai ir visu nepieciešamo dienestu – ātrās palīdzības, Ūdens, Siltuma, Sociālā dienesta un citu – telefonu numuri, lai katru reizi varu palīdzēt.

Jūs esat kā sargeņģelis katram šim cilvēkam, jo radāt viņam drošības izjūtu...

Tas skan ļoti mīļi... Ir tā, ka mēs, tulki, katra cilvēka emocijas izlaižam caur sevi un ne vienmēr tās ir pozitīvas. Dažreiz cilvēkam jāskaidro vairākas reizes, līdz viņš saprot. Ir jābūt stipriem nerviem, lielai pacietībai un izturībai. Mēs nesam tikai tulki, savā ziņā esam nedzirdīgo cilvēku uzticības personas. ▲

Zigmārs Ungurs

Foto: no I.Rutkovskas personiskā arhīva

Man toreiz bija grūti noskatīties...

Sakarā ar Pļaviņu RB 60 gadu jubileju un tās ilggadīgās vadītājas, LNS Goda biedres Onas Jāņkalnes (Grigorovičas) 85 gadu jubileju, „Kopsolī” viesojās viņas mājās, lai kopā ieskatītos pagātnē un vērtētu šodien.

Kādi bija jūsu iespaidi par Pļaviņu RB 60 gadu jubileju?

Ainārs Osmanis jau mēnesi pirms jubilejas jautāja, vai piedalīšos, un uzreiz nevarēju pateikt. Vēlāk izdomāju, ka braukšu, jo Māra Lasmane piedāvāja mani aizvest ar savu auto. Jubileja patika, tik daudzas jaunas, nepazīstamas sejas, no manas paaudzes gandrīz visi jau aizgājuši. Esmu pateicīga, ka mani atcerējās un uzaicināja.

Ļoti interesanti, ka jūsu laikā Pļaviņās tika organizēti salidojumi tiem nedzirdīgajiem, kas strādāja dažādos lauku darbos...

Nedzirdīgo laukstrādnieku salidojuma ideja tika aizgūta no Lietuvas. Bija tā: mēs, četri pļaviņieši, lietuviešu uzaicināti, aizbraucām uz viņu laukstrādnieku salidojumu kādā zemnieku saimniecībā netālu no Kauņas. Bijām pārsteigti, cik tur viss labi noorganizēts, cik daudz dalībnieku.

Pārsteigums bija arī tas, ka lietuviešiem bija nedzirdīgo laukstrādnieku brigādes, kas strādāja kolhozos, padomju saimniecībās. Atgriezušies mājās, sākām prāt, ka arī mums vajadzētu tādu Vislatvijas salidojumu noorganizēt, savākt kopā arī tuvākās apkārtnes laukstrādniekus, varbūt arī noorganizēt brigādi Pļaviņu padomju saimniecībā, kur strādātu tikai nedzirdīgie.

Kā izdevās šie lielle pasākumi?

Izsūtīju ziņu pa visu Latviju, ka organizējam nedzirdīgo laukstrādnieku salidojumu. Salidojums notika 1965. gadā netālās skolas sporta zālē, tomēr tas īsti neizdevās, mums trūka naudas. Toties otrs salidojums 1967. gadā notika ļoti labi: „Rīgas apģērba” filiāles telpās sanāca daudz ļaužu, galdi pilni kā kāzās, ieinteresēto netrūka. Cik atceros, trešais laukstrādnieku salidojums notika 1969. gadā Rīgas Nedzirdīgo bērnu internāt-

skolā, bet ceturtais, pēdējais – Rēzeknē.

Kā toreiz klājās nedzirdīgajiem? Vai visiem bija darbs?

Šajos salidojumos dalībnieki stāstīja, kā katrs dzīvo, kādi ir darba apstākļi, apmainījās pieredzē. Toreiz nedzirdīgajiem algas bija ļoti mazas, jo viņi strādāja mazkvalificētos darbos. Man toreiz bija ļoti grūti noskatīties, cik trūcīgi cilvēki dzīvoja. Es sākumā pārdzīvoju un gribēju iet prom no laukiem. Tad „Rīgas apģērbs” atvēra Pļaviņās filiāli, tur kādi 5 mūsējie atrada darbu. Citi pamazām brauca projām no Pļaviņām. Ansis Smons Rīgā organizēja grupas arodskolai, kur nedzirdīgie mācījās šūšanu, galdniecību un kurpniecību. Alsviķu profesionālā skola parādījās daudz vēlāk.

Man prieks, ka tagad pašiem nedzirdīgajiem ir savas lauku saimniecības, piemēram, Birzgales pagasta „Mazuplējās” saimnieko Juris un Līga Bruģmaņi ar dēliem Rolandu, Mārtiņu un Jāni. Jānis vēl mācās skolā, bet piektdienu vakaros visi dodas uz mājām vecākiem palīgā, malači!

Kāds toreiz bija Pļaviņu nodaļas biedru skaits, un ar ko viņi nodarbojās?

Manā laikā biedru skaits bija ap simtu. Visvairāk bija sporta pasākumu: slēpošana, novuss un citi. Teātra grupiņa bija maza, notika informējoši pasākumi par jaunumiem, avižu apskats, maskuballes, devāmies ekskursijās.

Kā pati nokļuvāt Pļaviņās?

Kad dzīvoju Jēkabpilī un strādāju par šuvēju, pie manis 1965. gadā atbrauca toreizējais Latvijas Nedzirdīgo biedrības Centrālās valdes priekšsēdētāja vietnieks Aleksandrs Celms un aicināja strādāt uz Pļaviņām par kluba vadītāju. Piekritu tāpēc, ka viņš solīja labāku dzīvokli, jo mums četriem – man, vīram un diviem dēliem bija mazs vienistabas dzīvoklis. Turklāt Pļaviņās jau dzīvoja mana māsa un arī vīramāte. Bet liels šķērslis bija tas, ka nepratu latviešu rakstu valodu. Pēc pases esmu lietuviete, bet brāļiem un māsamai pašē ir ierakstīts, ka latvieši. Tēvs mums bija latvietis, bet māte – lietuviete.

Tā kā vīrs Ārijs apsolīja man palīdzēt tikt galā ar rakstu darbiem kluba vadītā-

jas amatā, tad piekritu. Vīrs dzirdi zaudēja vēlū – 17 gadu vecumā, tāpēc valodu zināja un rakstīja ļoti labi.

Kā kluba vadītājai un Pļaviņu nodaļas priekšsēdētājai man sākumā algu maksāja, bet tad to noņēma. Tāpēc vajadzēja strādāt par apkopēju turpat klubā uz pusslodzi par 30 rubļiem. Invaliditātes pensija tolaik bija ap 15 rubļiem, bija grūti iztikt. Tomēr noturējos un nostrādāju 22 gadus līdz aiziešanai pensijā 1988. gadā, kad izdevās pierunāt jauniņo Aināru Osmani uzņemties nodaļas vadību. Pļaviņās nodzīvotajā laikā biju palikusi viena, jo vīrs aizgāja taisaulē.

Aizgājusi pensijā, pēc pieciem gadiem apprecējos ar Arvīdu Jāņkalnu un pārcēlos uz Rīgu pie viņa, lūk, šajā dzīvoklī. Arī viņš aizgājis mūžībā pirms sešiem gadiem. Beidzamo gadu dzīvoju viena, jo pirms tam pie manis apmetās mazmeita, kamēr mācījās Rīgā par ārsti.

Laikam jūtaties diezgan vientuļa? Vai ejat uz pasākumiem Rītausmā, aicināt ciemos draudzenes?

Aiziet uz pasākumiem jau gribētos, tikai veselība neļauj. Datora ar internetu mājās nav, es nemaz neprastu to lietot. Arī Kopsolī nevaru vairs izlasīt, jo acis švakas. Skatos TV ar surdotulkotumu, visvairāk man patīk Ārijas Mednes tulkošana, to vislabāk saprotu.

No manas paaudzes tikpat kā neviens vairs nav palicis, viena draudzene Rasma Šteinberga dzīvo Bergos, bet tas mums abām ir patālu. Man ir divi dēli Raimonds un Einārs. Raimonds gan veselības dēļ retāk apciemo, bet Einārs, kad ir Rīgā, vienmēr ieskrien ar kādu ciemkukuli. Reizēm apciemo mazbērni, to man ir trīs, ir arī viena mazmazmeitiņa un divi mazmazdēliņi. Tie man sagādā daudz prieka. ▲

Vislabākie jums novēlējumi jubilejā un paldies par interviju!

*Zigmārs Ungurs
Foto: Edgars Vorslovs*

Pateicība

Mana sirds tik pilna ar pateicību un aizkustinājumu, ka trūkst vārdu, lai izteiktu, ko jūtu pēc daudzu apsveikumu saņemšanas – no LNS un Rīgas biedrības vadības, no saviem tuviniekiem, draugiem un pat no Lietuvas draudzenes Danutes.

No sirds pateicos visiem, kas bija kopā ar mani klātienē vai domās manā dzimšanas dienā!

Ar mīlestību, jūsu Ona Jāņkalne

Gaiss, ko elpojam

Kāds ir gaiss, ko elpojam telpās?

Gaiss ir dažādu gāzu sajaukums: skābeklis (21%), slāpekļis (78%), argons (1%), ogļskābā gāze (0,03%), ūdeņradis, ozons, neons, kriptoms, hēlijs, ksenons un ūdens tvaiki.

Iekštelpu gaisa kvalitāte ir gaisa īpašību kopums, kas nosaka gaisa fizikālo, ķīmisko un bioloģisko faktoru iedarbības pakāpi uz cilvēku iekštelpās. Iekštelpu gaisa kvalitāte ir atkarīga no ārējā gaisa, telpu mikroklimata un no cilvēku radītā piesārņojuma.

Tā ir nozīmīga vides veselības problēma, jo lielāko dienas daļu (līdz pat 90%) praktiski visi esam pakļauti iekštelpu gaisa piesārņotāju iedarbībai. Ilgāku laiku telpās pavada tieši ekonomiski attīstītāko valstu iedzīvotāji, kā arī vesā un mitrā klimatā dzīvojošie.

Piesārņots iekštelpu gaiss ir nopietns riska faktors, kas izraisa slimības, pazemina darba spējas un dzīves kvalitāti.

Iekštelpu gaisa piesārņojuma līmenis bieži vien ir augstāks nekā atmosfēras gaisā.

Iekštelpu gaisa kvalitāti ietekmē šādi faktori:

telpas mikroklimats – gaisa temperatūra, mitrums, kustības ātrums. Optimāls iekštelpu mikroklimats ir gaisa fizikālo faktoru kopums, kas nodrošina dažādu cilvēka organisma sistēmu normālu darbību;

ārējā gaisa piesārņojums – satiksmes izplūdes gāzes, rūpniecības emisijas, izplūdes no katlumāju dūmeņiem u.c.;

iekštelpu piesārņotāji – gāzes pvardi, kamīni, telpu apdares materiāli, mēbeles u.c.;

piesārņojums, ko rada cilvēka uzturēšanās un darbība – smēķēšana, sadzīves ķīmijas produktu un kosmētikas lietošana, ēdiena gatavošana, telpu

uzkopšana;

bioloģiskais piesārņojums – mājas putekļu ērcītes, pelējuma sēnes, mājdzīvnieku spalvas un izdalījumi, infekcijas slimību ierosinātāji u.c.

Iekštelpu gaisu piesārņojošas vielas un to avoti.

Iekštelpu gaisu veido ārējais gaiss, kurš bieži vien jau ir piesārņots ar ķīmiskām vielām no satiksmes līdzekļu izplūdes gāzēm un rūpniecības uzņēmumu izplūdes vielām, ar augsnes putekļiem, augu daļiņām un putekšņiem.

Vai gaisu piesārņojošas vielas telpās ir tās pašas, kas āra gaisā?

Āra gaisam ieplūstot telpās caur gaisa pievades sistēmām, to var piesārņot cietās daļiņas, šķiedras un ķīmiskās vielas no gaisa filtriem, telpu iekšējās izolācijas vai nogulsnešiem netīrumiem. Telpā tam pievienojas piesārņojums, ko rada izgarojumi no jaunām mēbelēm, paklājiem, datoriem, televizoriem u.c., kā arī piesārņojums, ko rada mājdzīvnieki un paši cilvēki, to veiktās darbības (smēķēšana, ēdiena gatavošana, tīrīšanas darbi).

Kāds ir gaiss, ko elpojam, esot ārā?

Gaisa kvalitāti raksturo galvenie piesārņojošo vielu rādītāji (indikatori) – **sēra dioksīds, slāpekļa dioksīds, ozons, oglekļa oksīds un sīkas cietās daļiņas**, kuru paaugstinātās koncentrācijas ietekmē kā cilvēku veselību, tā arī veģetāciju.

Gaisa kvalitāti Latvijā kopumā var uzskatīt par labu. Laika periodā no 2004. līdz 2010. gadam visā Latvijas teritorijā netika novēroti piesārņojošo vielu pieļaujamā līmeņa pārsniegšanas gadījumi.

Galvenās gaisa piesārņojuma vielas un avoti ārpus telpām

Gaisa piesārņotājus klasificē kā gaisā esošās cietās daļiņas (putekļi, dūmi, migla, dūmaka), gāzveida piesārņotājus (gāzes, tvaiki) un smakas un smaržas. Gaisa piesārņojuma avoti var būt dabīgie (augšņu erozija, augi u.c.) un ar cilvēka darbību saistītie, kā ķīmisko vielu izplūdes no ražošanas uzņēmumiem, katlu mājām, atkritumu sadedzināšanas vietām, transporta līdzekļiem.

Dabīgo suspendēto cieto daļiņu

fonu gaisā veido jūras mitrums un dabīgie putekļi. Pēc izmēra cietās daļiņas iedalās rupjās un smalkās daļiņās. Tādi bioloģiskie piesārņotāji kā **baktērijas, augu putekšņi** un **sporas** lielāko tiesu ir sastopami rupjo daļiņu veidā. Smalkās cietās daļiņas būtiski var ietekmēt cilvēka veselību, jo tās ilgāk saglabājas atmosfērā (no dažām dienām līdz nedēļai).

Ļoti smalkās cietās daļiņas saglabājas gaisā vēl ilgāk. Ļoti smalkās cietās daļiņas ir dīzeļa izplūdes gāzes, ogļu pelni, minerālputekļi (azbesta, cementa, kaļķakmens), metāla putekļi un dūmi (cinka, vara, dzelzs, svina). Cieto daļiņu koncentrācijas pieaugumu rada degvielas un dīzeļdegvielas sadegšanas procesi, siltuma enerģijas ražošanas procesi katlu mājās, kā arī dažādi ražošanas procesi, kas rada putekļus.

Gāzveida piesārņojumu galvenokārt rada: sēra savienojumi (SO₂), slāpekļa savienojumi (NO₂), tvana gāze (CO), amonijijs (NH₃), organiskie savienojumi, smaržvielas u.c. Slāpekļa oksīdi veidojas degšanas procesos, kas notiek pie augsta spiediena un augstām temperatūrām, to izplūde rodas siltuma enerģijas ražošanas procesos un degvielas sadegšanas procesā automašīnu dzinējos.

Pilsētvidē paaugstināta NO₂ koncentrācija ir indikators, kas liecina par transportlīdzekļu radīto piesārņojumu. Nepilnīgas sadegšanas procesā izdalās daudz piesārņojošo vielu – **tvana gāze, slāpekļa oksīdi, ogļūdeņraži**, t.sk. benzols, kā arī **sēra dioksīds**, ja lieto sēru saturošu degvielu vai dīzeļdegvielu.

Jāatzīmē, ka sēra dioksīda negatīvā ietekme pieaug, palielinoties gaisa mitrumam, jo ūdens vidē veidojas sērskābi saturoši ūdens aerosoli. Pilsētvidē ozons zemes līmenī veido galveno kaitīgo gāzu sastāvdaļu. Augstas ozona koncentrācijas var saglabāties līdz pat 8 – 12 stundām. Īpaša uzmanība jāpievērš **svina piesārņojumam**. Svins parasti tiek izmantots kā antidetonators degvielās, kā piedeva, kas palielina degvielas izmantošanas efektivitāti. Konstatēts, ka 75% no degvielai pievienotā svina nonāk atmosfērā.

Tvana gāzes (CO) palielināta koncentrācija parasti ir lielo autoceļu tuvumā.

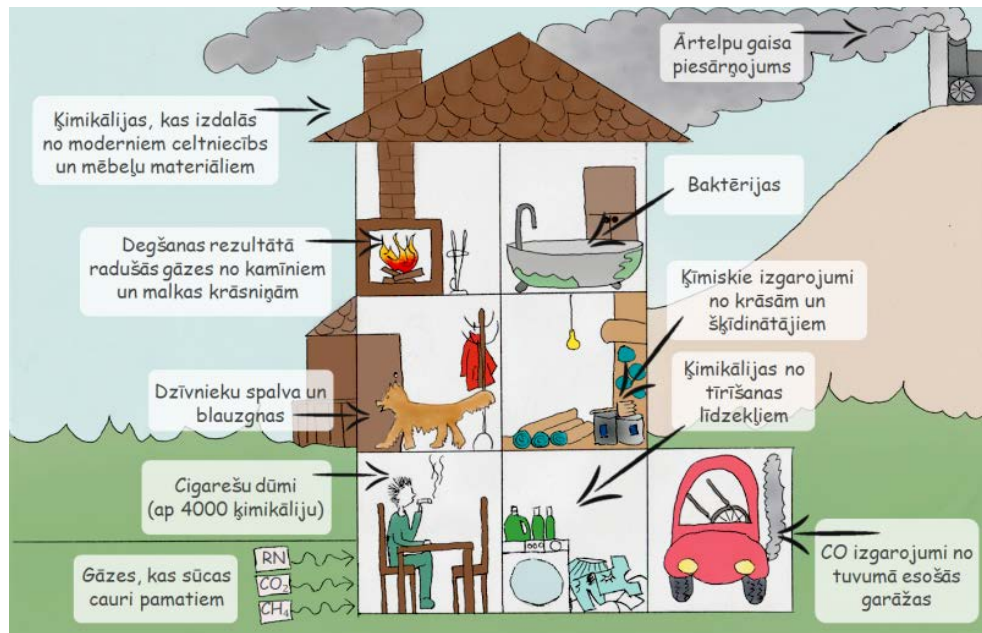
Smaržas un smakas – iemeslus

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

noteikt ir ļoti grūti, laboratoriski diemžēl identificēt ir iespējams tikai dažām no tām – piemēram, sērūdeņradi, oglekļa sulfīdu.

Gaisa kvalitātes monitoringa rādītāji. Lai izvērtētu gaisa piesārņojuma ietekmi uz cilvēka veselību, vispirms ir jāveic piesārņojošo gāzu un cieta daļi-

ņu monitorings. Klasiskais gaisa piesārņojuma monitorings ietver sēra dioksīda, slāpekļa oksīdu, oglekļa monoksīda, ozona un suspendēto cieta daļiņu monitoringu. Latvijā bez jau iepriekš minētajām vielām tiek novērtētas arī svina, kadmija, arsēna, niķeļa, benzola, toluola, benz(a)pirēna koncentrācijas.

Ko tu pats vari darīt, lai uzlabotu gaisa kvalitāti telpās?

- **Pats elementārākais un vienkāršākais** – vēdini telpas, vismaz reizi dienā atver logu un izvēdini mājokli. Īpaši svarīgi izvēdināt mājokli pēc tam, kad esi izmantojis tīrīšanas līdzekļus.
- **Nelieto gaisa atsvaidzinātājus** – ne aerosolus, ne elektriskos gaisa atsvaidzinātājus. Tie tavā mājoklī gaisā izplata ķīmikālijas, no kurām daudzas ir alergēniskas (alerģiju izraisošas). To vietā lieto dabiskus gaisa aromatizētājus.
- **Regulāri jātīra mājoklis** – jāatbrīvojas no putekļiem. Greenpeace 2002. gadā veica 100 Lielbritānijas mājokļu putekļu analīzi. Secinājums: putekļu sastāvā ir daudz bīstamu ķīmikāliju. Tie var kļūt par alergiju, astmas izraisītājiem.
- **Izvieta mājās telpaugus.** Tie gan mitrina, gan attīra gaisu no ķīmiskā, kā arī bioloģiskā (pelējumi, sēnītes) piesārņojuma. Īpaši spēcīgi augi, kas noārda kaitīgās vielas gaisā, ir nefrolēpes, dracēnas, efejas, spatifīlas, dīfenbahijas, Bendžamina fikuss, antūrijas, acālijas un zeberīnas.
- **Atsakies no ķīmiskajiem tīrīšanas līdzekļiem.** Ir pētījumi, kas pierādījuši: ja sievietē grūtniecības laikā izmanto ķīmiskos tīrīšanas līdzekļus, tad bērnam

- ir paaugstināts risks saslimt ar astmu. Bieži vien mēs, tīrot māju, nepievēršam uzmanību brīdinājumiem, kas rakstīti uz iepakojuma un izsmidzinām vairāk mēbeļu pulētāja, stikla tīrītāja vai lamināta mazgātāja, nekā nepieciešams. Pamōģini mājokļa tīrīšanā izmantot dabiskas alternatīvas – sodu, citronu, etiķi, sāli.
- **Indīgie paklāji.** Paklājs ir īsta baktēriju, netīrumu un putekļu krātuve. Jauni paklāji ķīmiski piesārņo iekštelpas gaisu ar dažādām ķīmikālijām. Tādēļ poliestera un neilona paklāju vietā ieteicams izvēlēties dabisku materiālu grīdas segas.
- **Atbrīvo guļamistabas no elektronikas.** Telpās, kurās naktī, nav ieteicams ne televizors, ne dators, ne radio aparāti. Piemēram, datori satur toksiskus metālus un citas vielas, kas pamazām izgaro telpā.
- **Izvēlies labai draudzīgu materiālu,** būvējot vai remontējot mājokli. Piemēram, izmanto krāsas uz ūdens bāzes, lamināta un paklāju vietā veido dabiska koka grīdu, izmanto lietotas mēbeles (no tām mazāk izgaro ķīmiskās vielas, nekā no jaunām, tikko no fabrikas nākušām). ▲

Noskaidro – kas tas ir?

ALERĢĒNS – viela, kas var izraisīt alerģiju.

EMISIJA – kaitīgu vielu izmešana/izplūde apkārtējā vidē.

INDIKATORI – rādītāji, paņēmieni vai signāli, kas raksturo kādu vielu vai parādību. Piemēram, iedegoties auto degvielas lampiņai, tā signalizē, ka maz degvielas.

EROZIJA – augsnes un iežu noārdīšanās un pārvietošana dabisku procesu rezultātā, piemēram, vēja vai ūdens ietekmē.

SUSPENSIJA – maisījums, kuru veido šķidrums ar tajā peldošām cieta vielu daļiņām. Piemēram, medikamenti – dažādi pulveri, kuri tiek iebērti ūdenī, lai varētu tos iedzert.

ANTIDETONATORI – vielas, kuras piejauca benzīnam, lai ierobežotu tā sprāgšanas spējas.

MONITORINGS – novērošanas, apkopošanas un analīzes sistēma.

PM – cieta vielu daļiņas gaisā (putekļi).

Obstruktīvs – tāds, kas izjauc un traucē dabiskus procesus, piemēram, obstruktīvs bronhīts ir bronhu iekaisums, kad veidojas bronhu nosprostošanās (obstrukcija).

CO – tvana gāze, bezkrāsaina, indīga.

NO₂ – slāpekļa dioksīds ir indīga viela, rodas sadegšanas procesos augstā temperatūrā (arī auto iekšdedzes dzinējos).

SO₂ – sēra dioksīds, rodas katlumājās, sadedzinot akmeņogles, mazutu, kūdras. Kairina elpvadus, izraisa augu lapu dzeltēšanu.

O₃ – ozons, gāze, kas rodas cilvēka saimnieciskajā darbībā un zibens izlādes procesos. Kairina acis, izraisa bronhītu, bojā plaušas, veicina astmas attīstību, rada nervu sistēmas traucējumus.

NH₃ – amonjaks ir bezkrāsaina gāze ar asu smaku. 10% šķīdumu lieto medicīnā un sauc par ožamo spirtu. ▲

Tematisko materiālu kopu "Draudzīga vide" sagatavoja projekta darba grupa.

Projektu finansē Latvijas vides aizsardzības fonds – 2939 EUR (70 %) un līdzfinansē Latvijas Nedzirdīgo savienība – 1242.40 EUR (30 %).

Latviešu zīmju valoda pasaules aprītē

Pirms trīs gadiem LNS Rehabilitācijas centra Zīmju valodas attīstības nodaļa iesaistījās starptautiskā projektā „Spread the sign”, kas tika īstenots Leonardo da Vinči apakšprogrammas ES Mūžizglītības programmas ietvaros sadarbībā ar Erebrū universitāti Zviedrijā, un nu tas beidzas.

KS lūdza Zīmju valodas attīstības nodaļas vadītāju **Lilitu Janševsku** atbildēt uz dažiem jautājumiem.

Kāda ir projekta būtība? Lūdzu īsu tā raksturojumu!

Tā bija starptautiskas zīmju valodas vārdnīcas izveidošana un papildināšana internetā (skat. <http://www.spreadthesign.com/lv/>). Šī mājaslapa ir kā atbalsta līdzeklis zīmju valodas apguvējiem, lai to padarītu pieejamu ikvienam un lai to bez maksas var izmantot cilvēki visā pasaulē.

Projektā piedalījās 15 dalībvalstis, jaunākais partneris ir no Brazīlijas universitātes (*Universidade Federal Fluminense*), kas arī piedalījās šī projekta noslēguma sanāksmē no 23.līdz 26. jūnijam Madridē.

Latviju pārstāvēja Ilona Liniņa, Velta Kleina, Agita Intsone, es pati un Anete Skrastiņa. Katras valsts zīmju valodas darba grupa ir atbildīga par savas valsts zīmju valodas tulkojumu un publicēšanu mājaslapā. Latvijas darba grupai uzdevums bija vārdnīcas datu bāzi papildināt ar 15 000 vārdiem latviešu valodā un latviešu zīmju valodā. Vēl kopā ar Polijas un Čehijas darba grupām papildus bija

jāsagatavo vārdiem ilustrācijas.

Vai paveikti visi projektā paredzētie uzdevumi?

Projekta dalībnieki apsprieda projektā paveikto, dalījās pieredzē par vārdnīcas popularizēšanas iespējām un tās plašāku izmantošanu īpaši mācību procesā. Katra valsts prezentēja savu veikumu gan vārdu tulkošanā un ieviešanā, gan izbraukumu organizēšanā uz nedzirdīgo organizācijām un izglītības iestādēm, kurās mācās vai apgūst arodu nedzirdīgie jaunieši, pārrunāja projekta un finanšu atskaišu sagatavošanas prasības. Uzdevumi izpildīti.

Vai iespējāt kaut ko apskatīt ārpus sanāksmes nodarbībām?

Sanāksmes notika Spānijas mākslas muzeja (*Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía*) un universitātes (*Universidad Rey Juan Carlos*) telpās, kas deva iespēju starpbrīžos aplūkot muzeja eksponātus, mācību un atpūtas telpas. Spānijas grupa parūpējās arī par iespēju mums interesanti pavadīt brīvo laiku – iepazīt Madrides vecpilsētu, Nedzirdīgo biedrības kluba telpas un noskatīties teātra izrādi „Vēdekļis” zīmju valodā.

Sanāksmes dalībniekus priecēja dziesma spāņu zīmju valodā, to var apskatīt <http://youtu.be/t2LuOppGM2Y>.

Projektā, kā redzams, paveikts visai apjomīgs darbs. Kas strādāja Latvijas darba grupā?

Bez manis vēl bija iesaistīti: **Ilona Liniņa, Velta Kleina, Agita Intsone, Raitis Rūrāns**, angļu valodas un zīmju valodas tulki **Aiva Šilinska** un **Anete Skrastiņa**, ilustrācijas zīmēja **Klāvs Veinbahs** un **Adriāna Vīgnere**, latviešu valodā vārdus ierunāja **Anete Skrastiņa**. Mans paldies visiem par kopīgo veikumu!

Cik valodas tagad var iepazīt sagatavotās jaunās mājaslapas lietotāji?

Šobrīd mājaslapa piedāvā iespēju apgūt 25 valstu zīmju valodas. Mājaslapā ir pieejami ne tikai vārdi un teikumi, viedtālruna lietotājiem mobilā aplikācija „Spread signs”, kā arī sadaļā karte (skat. <http://www.spreadthesign.com/lv/map/>) valstu un pilsētu nosaukumus zīmju valodā.

Mājaslapas www.spreadthesign.com izveidotājs ir nevalstiska bezpeļņas organizācija *Eiropas Zīmju valodas centrs* (Zviedrijā) un pirmsākumos tā bija paredzēta kā atbalsta līdzeklis zīmju valodas apguvējiem, lai nedzirdīgie skolēni pirms došanās uz citām valstīm mācību vai darba praksē varētu uzlabot savas zināšanas par attiecīgās valsts zīmju valodu. Pamazām projektā iesaistās arvien vairāk valstu.

Visiem paldies! ▲

Intervēja: Ilze Kopmane

Lifelong Learning Programme

ES projekts Eiropas valstu zīmju valodas skolotājiem

Informē Uldis Ozols no Islandes: par projektu “SignTeach” (An Open Educational Resource for Sign Language Teachers in Europe), kurā viņš piedalās kā pārstāvis no Islandes.

Projektā strādā pieredzējuši zīmju valodas skolotāji no astoņām ES valstīm: Nīderlandes (projekta vadītājs), Beļģijas, Vācijas, Lielbritānijas, Itālijas, Čehijas, Norvēģijas un Islandes.

Šis projekts adresēts visiem Eiropas valstu zīmju valodas skolotājiem.

Tā mērķis ir izveidot mājaslapu zīmju valodas skolotāju pieredzes apkošanai un pieredzes apmaiņai, piedāvājot jaunas idejas zīmju valodas apmācību un kursu veiksmīgai vadīšanai. Mājaslapa domāta tiem, kuri pilnībā apguvuši zīmju valodas gramatiku.

Pieredzējuši zīmju valodas skolotāji varēs tajā iepazīt dažādas mācību me-

todes, formas un izdales materiālus par zīmju valodas apmācību vadīšanu, kā arī jaunāko informāciju šajā jomā, noskatīties 3 videomateriālus no katrām iepriekšminētajām ES valstīm: 1. prezentācija, 2. aktivitātes un 3. komentāri, ierosinājumi – katras valsts zīmju valodā un starptautiskajā zīmju valodā.

Projekts sākas 2014. gada septembrī un beigsies 2017. gada augustā.

Sīkāka informācija par šo projektu: www.signteach.eu un facebook mājaslapā: www.facebook.com/signteach. ▲

Sākumu lasiet 1. lpp. Visjaunākajai mānai – jau 60!

1955. gada 7. augustā Pļaviņu kultūras namā pirmoreiz sanāca vienkopus 13 vietējie nedzirdīgie un nodibināja savu vietējo, toreiz saukto LNB pirmorganizāciju. To vadīja Ārijs Grigorovičs. Pļaviņu izpildkomiteja pirmorganizācijas vajadzībām atvēlēja telpas Pļaviņu kultūras namā. 1962. gadā tika nopirkta māja Pļaviņās, Daugavas ielā 75 un mītni pārcēla uz to. Vienlaikus tika uzcelta dzīvojamā māja 1. Maija ielā 7.

1965. un 1967. gadā Pļaviņās tika rīkoti Vislatvijas nedzirdīgo laukstrādnieku salidojumi. Vēlākos laikos nedzirdīgie pameta lauksaimniecības darbusniecīgā atalgojuma dēļ. Pamatā nedzirdīgie toreiz strādāja Pļaviņu sovhozā, uzņēmuma „Rīgas Apģērbs” Pļaviņu šūšanas iecirknī un tūristu bāzē „Mežezers”.

Pļaviņu biedrībā iesaistījās 150 biedri no Pļaviņām un apkārtnes, no Madonas un Līvāniem.

Pašlaik biedrībā ir 44 biedri. Lai gan Pļaviņu novadā pastāv 121 SIA, tomēr nedzirdīgajiem grūti atrast darbu,

tāpēc daudzi brauc projām.

Pļaviņieši bija sagatavojuši informatīvu stendu par savu biedrību, ko ar interesi aplūkoja daudzi no pasākuma 50 dalībniekiem. Uz jubileju no Rīgas, kur

dzīvo pašlaik, atbrauca arī Pļaviņu RB ilggadīgā priekšsēdētāja Ona Jāņkalne (agrāk Grigoroviča), kura biedrību vadīja 22 gadus – no 1966. līdz 1988. gadam (interviju ar viņu lasiet atsevišķā rakstā).

LNS prezidents Edgars Vorslovs savā apsveikuma runā biedrībai novēlēja izturību, ejot cauri visām grūtībām, pastāvēt un attīstīt savu darbību.

Biedrību vadītāji Aināru sveica nevis ar grieztajiem ziediem, bet ar puķēm podiņos, lai tās ilgāk ziedētu un atgādinātu par sveicējiem.

Arī pats biedrības vadītājs pasniedza mazas dāvanīņas tiem, kuriem ir ievērojami nopelni biedrības labā, kā arī **aktīvākajiem palīgiem**. Tās saņēma **Ona Jāņkalne, Dzidra Siliņa, Manefa Uljanova, Raitis Rūrāns, Lauris Rūrāns, Andris Bučis, Māris Bremze, Ilze Gabranova, Zane Pušmucāne, Igors Čaika**, kā arī Pļaviņu novada Domes pārstāves.

Neizpalika arī priekšnesumi: pļaviņieši uzstājās ar pantomīmu „Fotografēšanās evolūcija”; Daugavpils kolēģi priecēja ar pantomīmu „Skulptūra” un uzvedumu „Makšķerēšana”. Klātesošajiem bija iespēja izmēģināt atrakciju – salikt puzzles ar Pļaviņu RB biedru attēliem. ▲

Zigmārs Ungurs

Foto: Lauris Rūrāns

Jelgavnieki izgaršo šokolādi

Jelgavas grupas biedri ar bērniem – kopumā 14 entuziasti 15. augustā apmeklēja Pūres šokolādes muzeju, kur apskatīja un arī iegādājās ļoti daudzveidīgus ražojumus: tumšo, piena, balto šokolādi, trifeles, šokolādes dzērienu un dažādas kolekcijas.

Pēc tam jelgavnieki devās uz Jaunmoku pili, iepazinās ar muzeju, skaisto lapeni un citām interesantām vietām. Brauca paši ar savām automašīnām, tādu bija četras. ▲

Zigmārs Ungurs
Foto: Leonīds Pāns

Kuldīgā – tradicionālais „Tūrists 2015”

15. – 16. augustā Kuldīgā, viesu nama „Polīši” teritorijā aizritēja ikgadējais aktīvās atpūtas pasākums „Tūrists 2015”, kurā piedalījās 11 komandas, katra ar diviem dalībniekiem.

Pirmās dienas sacensību programma: dienas stafete, kurā ietilpa 8 dažādas sarežģītības uzdevumi: laivošana, ciņa uz balķa, nakts stafete, pludmales netradicionālais volejbols, dienas un nakts stafete.

Par nakts stafetes uzvarētājiem kļuva **Valdis Intsons** un

Natālija Reznika – komanda „Ērglis”.

Dienas stafete tika summēta ar pārējiem dienas pārbaudījumiem, un **par sacensību uzvarētājiem šogad kļuva Mārtiņš Vēzis un Dace Zile**. ▲

Teksts: Žanete Škapare
Foto: Gunta Jurševska

Burvīgā diena Līksnā

Daugavpīliešu grupa devās apskatīt izslavēto Līksnas parku un izmantoja iespēju labi atpūsties: izšūpoties lielās šūpolēs, padzerties muižas avotīnā, pasēdēt atpūtas vietas „Pie Pēteriša” dižsēdekļos ...

Tālāk devās civilizētos „džungļos” un ielūkājās „vigvamā”. No Līksnas muižas gan ir atlikusi tikai kapela un drupu fragmenti, ko sargā stārķu pāris.

Takā 1 km garumā izvietoti daudzi apskates objekti, īpaši jau kāziniekiem – mīles-

tības soliņš, pūralāde, Ēdenes ābols kokā ar čūsku, kariete, „Raganas māja”, „Zaķīšu māja”. Parkā ir daudz skaistu vietu dažādu svētku svinēšanai. Atpūta sakoptā vidē mums sagādāja lielu prieku. ▲

Elvīra Čaika
Foto: Nikolajs Gurs

Ventspilnieki atvadās no vasaras

29. augustā Piejūras parkā notika ventspilnieku organizēts saiets – pasākums „Atvadas no vasaras”. Notika pārrunas, atrakcijas un dažādas spēles. ▲

Ina Rutkovska

„Kurland Bike Meet 2015”

Tā saucās Starptautiskais Baltijas jūras reģiona valstu moto braucēju salidojums Ventspilī no 17. līdz 19. jūlijam.

Mūsu nedzirdīgie motociklisti – **Roberts Priede, Andris Keders, Garri Kristapsons, Raimonds Nebijs, Ivo Drieks, Juris Salinieks, Juris Kraģis** un līdzbraucēja Zane Nebija salidojuma ie-

tvaros piedalījās moto parādē un, vērojot tur notiekošo, aizvadīja trīs interesantas dienas. ▲

Santa Strauja
Foto: ekrānšāviens no video

Salidošana Valmierā

Ielūdzam uz Valmieras Vājdzirdīgo bērnu internatīdussskolas – attīstības centra 140 gadu jubilejas sarakojumu un 9. absolventu salidojumu 2015. gada 23. oktobrī Valmieras Kultūras centrā, Rīgas ielā 10, Valmierā.

Kontakti.: tālr. 64207670; epasts: rudite.ortlova@valmiera.edu.lv

Sacensības smilšu volejbolā

Biedri no Liepājas, Kuldīgas, Ventspils, Jelgavas un Tukuma Tukuma novada Irlavas sporta bāzē sacentās pludmales volejbolā divās grupās.

1. vietu izcīnīja Liepājas - 1 komanda: Jānis un Kārlis Valdmaņi, Māra Kursīte.

Atpūtas bāzē „Kliģi” notika arī gadskārtējā Rīgas RB Tukuma grupas veselības uzlabošanas nometne 20 biedriem. ▲

Informēja: Aivars Kronbergs
Foto: Jūlija Šiškanova

„Liepavas” sporta spēlēs

15. – 16. augustā Bernātos, Nīcas novadā, atpūtas bāzē „Draudzība” notika Nedzirdīgo sporta biedrības „Liepava” sporta spēles, pulcējot vairāk nekā 46 dalībniekus, vēl klāt skatītāji un bērni.

Katra komanda sev deva kāda dzīvnieka nosaukumu: Haizivs, Mērkaķis, Jaguārs, Lācis, Lauva, Vilks, Koala, Pīle, Panda, Suns, Bebri un Mimons.

Divās dienās risinājās aklais volejbols, frīsbijis, veiklības stafete, orientēšanās; bez tam dalībnieki sacentās individuāli 7 dažādās disciplīnās: futbola un florbola sitienu vērtos, riņķu un švammju mešana, „kartupeļu talka”, riepju ripināšana, basketbola soda metieni.

Kopvērtējumā uzvarēja

Jaguārs (Jānis un Kārlis Valdmaņi, Māra Kursīte); otrā **Koala** (Katrīna un Aivis Grāviši un Madara Birmane); trešais – **Mērkaķis** (Inta Hartmane, Dāvis Beitiks un Armands Dirnēns).

Individuāli labākā kopvērtējumā – Vineta Kozlova, seko Arita Dirnēna un Roberts Kozlovs (11 gadi).

Vēlreiz paldies visiem sportistiem un skatītājiem par aktīvi un patīkami kopā pavadītām sporta dienām. ▲

Gunta Vazdiķe
Foto: Elita Skudra

Intervija ar kolēģi – kopīgais un atšķirīgais

Deivids Heijs (David Hay) ir Eiropas Nedzirdīgo savienības (EUD) komunikācijas un mediju darbinieks, un kopā ar citiem EUD darbiniekiem viņš piedalījās Rīgā notiekošajos pasākumos: diskusiju sesijā "Nedzirdīga persona ES darba tirgū" un Ģenerālajā asamblejā. Pareizāk sakot, viņš nepiedalījās, bet cītīgi strādāja, lai atspoguļotu šos notikumus viņa pārziņā esošajos masu medijos.

Izmantojām gadījumu, ka Deivids Heijs ielūkojās arī LNS Informācijas nodaļā, un nointervējām viņu. Bija interesanti parunāt līdzīgā darba jomā ar kolēģi no citas organizācijas.

Deivid, lūdzu, paraksturojiet savu darbu vispār ikdienā un konkrēti tagad, Rīgā esot!

Esmu darbinieks, kas EUD atbild par mediju darbu. EUD štatu darbi sadalīti trijās daļās: politikas, komunikācijas/mediju un finansēs. Politikas stratēģijas nodaļā sagatavo informācijas rakstiskā angļu valodā, un tās tiek nodotas man. Es šo informāciju pārveidoju starptautiskās zīmēs. Filmēju dažādus EUD pasākumus un izplatu dažādās interneta vietnēs, piemēram, *twitter* u.c., publicēju arī fotogrāfijas no dažādiem EUD darbiem, pasākumiem.

EUD semināra un Ģenerālās asamblejas laikā Rīgā sagatavoju divus divminūšu video, kuri satur svarīgākās epizodes no EUD darbiem. Video subtitrus angļu valodā lieku reti, jo tas ir laikietilpīgs process.

Vai EUD ir sava avīze papīra formātā?

Tāda vēl nesen tika izdota, bet tad varēja redzēt, kā lasītāju skaits 3 gadu gaitā pakāpeniski samazinās, tādēļ tagad – pirms mēneša to pārtraucām, jo beidzamajā laikā to lasīja tikai kādi 30 cilvēki. Tagad sociālā portālā *facebook* mūsu lapu skatās 27 tūkstoši dienā. Parasti sekoju lasītāju jeb skatītāju skaitam, visvairāk to ir tieši mūsu *facebook* profilā, bet nedaudz atpaliek *twitter*, savukārt EUD mājaslapu skatās mazāk. Kad avīze vairs neiznāk, vairāk laika varu veltīt video sagatavošanai un izplatīšanai tur, kur vairāk skatītāju jeb lasītāju.

Joprojām jūtamas skatītāju izvēles izmaiņas dažādās interneta vietnēs, kur sniedzam informāciju: *facebook* – turpinā pieaugt, arī *twitter* nedaudz pieaug, bet EUD mājaslapas skatītāju skaits samazinās. Ir svarīgi sekot šīm izmaiņām, lai saglabātu savu sekotāju interesi.

Vai bieži braucat komandējumos uz EUD dalībvalstīm?

EUD sagatavo un izplata informāciju kontaktā ar dalīborganizācijām, lūdzot viņiem piegādāt mums ziņas un video fragmentus, piemēram, par oficiālu zīmju valodas apstiprināšanu, par citiem svarīgiem notikumiem nacionālajās kopienās. Ja dažos gadījumos nav iespēju saņemt šādus materiālus, tad EUD valde izskata jautājumu par komandējuma nepieciešamību, lai var doties uz šo vietu, iegūt informāciju un nofilmēt tur notiekošo.

Izplatām svarīgāko aktuālo informāciju no dalībvalstīm, lai tās cita no citas varētu pārņemt pieredzi un labo praksi.

Kādi uzdevumi jums gaidāmi tuvākajā laikā?

EUD valdes sēdes notiek 4 reizes gadā. Piemēram, šogad pirmā notika februārī Horvātijā, otrā bija EUD Ģenerālajā asamblejā Latvijā (ES prezidentūras ietvaros), trešā – septembrī Luksemburgā, ceturrtā notiks decembrī – tā vienmēr notiek pašu mājās Briselē, Beļģijā. Šajos gadījumos arī man tiek piešķirtas finanses ceļam un citiem darbam nepieciešamiem izdevumiem.

Mani ofisa darba pienākumi ir strādāšana ar e-pastiem, regulāras informācijas nodrošināšana sociālajos portālos (*facebook* un *twitter*), informācija EUD valdes locekļiem, līdzdarbošanās kārtējās EUD Ģenerālās asamblejas sagatavošanā un citi darbi.

Vai ilgi strādājat savā amatā? Vai jums ir žurnālista izglītība?

Es strādāju EUD jau 2 gadus. Man vispār nav atbilstošas izglītības savam darbam, esmu beidzis universitāti vadības un īpašuma novērtēšanas specialitātē. Pēc studiju beigām strādāju pavisam citā nozarē – telekompānijā "Chanel 4", kur filmēju visu nepieciešamo, piemēram, nedzirdīgos reperus; pēc gada pārgāju uz telekompāniju BBC, kur sabiju kādus divus gadus. Un nu esmu EUD darbinieks.

Kādas ir lielākās problēmas jūsu darbā?

Problēma ir tā, ka intervijai ar dzirdīgajiem nepieciešama surdotulka klātienē, turklāt subtitru nodrošināšana – tas viss ir laikietilpīgs darbs. Eiropas līmeņa intervijas ar dzirdīgajiem man jānofilmē, klātienē jābūt surdotulkam un vajadzīgs profesionāls subtitru rakstītājs. Tas tomēr ierobežo iespējas strādāt arvien kvalitatīvāk, jo šīs mana darba specifiskās vajadzības pilnā apjomā nav nodrošinātas.

Pirmajā darba gadā bija labs iespajds, kad tika organizēta EUD Ģenerālā asambleja, kurā piedalījās nedzirdīgie pārstāvji no dažādām Eiropas valstīm. Zīmju valoda viņiem bija samērā atšķirīga, tas mani samulsināja. Toties pozitīvi, ka kopīgi un vienoti varēja komunicēt.

Kas sagādā lielāko gandarījumu?

Pozitīvie iespajdi darbā ofisā, tas, ka kolēģi ir no dažādām valstīm katrs ar savu zīmju valodu un komunikācijā tiecas uz to, ko mums vajag. Izmantojot starptautiskās zīmes, cits ar citu dalāmies ar zīmēm, iespējams, tādējādi savā ziņā veidojam EUD zīmju valodu.

Kādi iespajdi paliks par Latviju un LNS?

Viss vajadzīgais ir tuvumā, vienā rajonā. Garšo Latvijas ēdieni, patīk jūsu blondās meitenes.

LNS ir veiksmīgi izvietots iestāžu komplekss – kārtībā uzturētas ēkas, patīkamas telpas sekmīgam darbam. Pozitīvs iespajds! Citur nedzirdīgo asociācijas strādā samērā šaurās, nomātās telpās.

Pateicamies Ivaram Kalniņam, kurš no intervijas videoieraksta izveidoja teksta versiju! ▲

Sagatavoja: Zigmārs Ungurs

Par MRU ražošanas ēkas remontu

Redzams, ka notiek vecās MRU ražošanas ēkas tās daļas, kurā atrodas Surdocentrs, remonts. Par to KS lūdza pastāstīt LNS Surdotehnikās palīdzības centra vadītāju Arnoldu Pavlinu.

"Šeit būs izvietota Surdocentra administratīvā daļa un pieņems iesniegumus uz iestāšanos rindā pēc palīgīdzekļiem. Vispār risinās gara, nogurdinoša epopeja, kurai lāgā pat galu nevar redzēt. Godīgi sakot, ja es pirms četriem gadiem, kad tas viss sākās, būtu varējis iedomāties, ka būs tik ilgi, sarežģīti, nervozi un grūti, es pirkstu nebūtu pakustinājis.

Iepirkums bija (uzvarēja SIA BK Māja), taču tas bija pats vienkāršākais, jo tālāk neiedomājami grūti risinājās paša projekta izveidošana un saskaņošana ar visām instancēm. Nekad nevarēju iedomāties to, ka šis process varētu ilgt gandrīz trīs gadus." ▲

Kā maznodrošinātie var ietaupīt līdzekļus

Jurijs Krotkovs ir viens no nedaudzajiem mūsu biedriem, kas apmeklē Rīgas Domes Labklājības departamenta siltā ēdiena izsniegšanas vietas Rīgā. Viņš dalās savā pieredzē, saņemot šo pakalpojumu.

Jurijs to dara jau piecus gadus, jo izdevīgi ir arī tas, ka ēdināšanas punkts atrodas pavisam netālu no viņa mājas.

Viņš pārliecinājies, ka paēst siltu ēdienu izdales punktos ir ļoti izdevīgi, jo var ietaupīt personiskos līdzekļus. Viņam, piemēram, nauda ļoti vajadzīga acu operācijai, tāpēc viņš katru dienu iet uz siltā ēdiena izsniegšanas punktu un vai nu paēd uz vietas, vai arī paņem ēdienu līdzī uz mājām (šim nolūkam jāpaņem līdzī savi trauki).

Ēdināšanas punktā telpas ir tīras un patīkamas, var nomazgāt rokas, ir tualetes. Ar ēdināšanu Jurijs ir apmierināts. Komplektā ietilpst zupa, otrs ēdiens un dzēriens. Silto ēdienu var saņemt vienu reizi dienā darba dienās no pl. 10 līdz 16, brīvdienās no pl. 10 – 15. **Ēdiena izdales vietas** ir sešas: Zaļenieku ielā 40; Stūrmaņa ielā 25; Brīvības gatvē 399; Slokas ielā 33; Tvaika iela 54/3; Daugavpils ielā 41.

Taču, lai saņemtu šo sociālo pakalpojumu – ikdienas silto ēdienu, ir jānokārto formalitātes. Silto ēdienu persona var saņemt, uzrādot personalizēto elektronisko viedkarti (e-talonu), kurā elektroniski ievadīta Rīgas Sociālā dienesta izziņa: par atbilstību trūcīgas ģimenes (perso-

nas) statusam; par atbilstību maznodrošinātās ģimenes (personas) statusam; par ēdināšanas pakalpojuma saņemšanu.

Tāpēc vispirms jāiegūst personalizētā **elektroniskā viedkarte**, kāda tiek izmantota Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta biļešu sistēmā (e-talons). To var iegūt **Rīgas satiksmes klientu apkalpošanas centros** darba dienās pl.9 – 19; sestdienās pl.10 –16; svētdienās slēgts : Prāgas iela 1 (pie galvenās ieejas), Brīvības iela 191, Kurzemes prospekts 137, Brīvības gatve 384b, Vienības gatve 76b, Spiķeru ielā 1. Tad Sociālajā dienestā jādabū attiecīgā izziņa.

Kad e-talons ir iegūts vai jau ir lietošanā, tad jāvēršas ar izziņu, personas apliecināšanu dokumentu jebkurā Rīgas satiksmes klientu apkalpošanas centrā e-talona uzpildīšanai, kas jums dos tiesības saņemt silto ēdienu.

Sociālā dienesta izsniegtā izziņa ir derīga 6 mēnešus, pēc tam atkal jāiet turp, lai pagarinātu termiņu atkal uz 6 mēnešiem.

Jurijs jau ir pieradis pie šīs dokumentu kārtības un atzīst, ka tā nesagādā grūtības. Viņš iesaka šo RD sociālo pakalpojumu izmantot arī citiem Rīgā reģistrētajiem nedzirdīgajiem. ▲

Par ceļa nodokli nedzirdīgajiem autovadītājiem

No 2016. gada 1. janvāra no ceļa nodokļa atbrīvotas visas personas ar III invaliditātes grupu, kurām īpašumā, valdījumā vai turējumā ir viens vieglais automobilis, motocikls, tricikls vai kvadracikls.

Lai saņemtu nodokļa atbrīvojumu, vairs nevajadzēs savu automašīnu īpaši pielāgot vai aprīkot ar automātisko pārnēsūmkārbu.

Ceļa nodoklis nebūs jāmaksā arī personai, kuras apgādībā ir bērns ar invaliditāti, kas nav saistīta ar pārvietošanās traucējumiem.

To paredz grozījumi Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likumā.

Vairāk lasīt šeit: <http://www.saeima.lv/lv/aktualitates/saeimas-zinas/23440-gimenei-ar-tris-vai-vairak-nepilngadigiem-berniem-bus-mazaks-cela-nodoklis>

Cik īsti nobraucis šis auto?

Ceļu Satiksmes drošības direkcijā (CSDD) autovadītāji bez maksas var iegūt informāciju par tajā reģistrēto transportlīdzekļu (TL) nobraukuma jeb odometra skaitliskiem rādījumiem.

Šos datus CSDD fiksē katru reizi, kad TL tiek veikta tehniskā apskate. Šī informācija noderēs, piemēram, iegādājoties lietotu automobili.

Latvija ir viena no nedaudzajām Eiropas valstīm, kur informācija par nobraukumu publiski pieejama, turklāt – bez maksas.

Šie un citi tehniskie dati atrodami gan CSDD e-pakalpojumu sadaļā <https://e.csdd.lv>, gan mobilās aplikācijas sadaļā „Tehniskās apskates dati”.

Klienti bez maksas CSDD e-pakalpojumus var reģistrēties <https://e.csdd.lv> vai lejupielādēt CSDD mobilo aplikāciju:

Apple viedtālruni un planšētdatoriem: <http://ej.uz/CSDDiOS>,

Android viedtālruni un planšētdatoriem: <http://ej.uz/CSDDAndroid>. ▲

Pasākumi biedrībās oktobrī

RĪGĀ

- 4.10 pl. 9 Pārgājiens uz Talsu novada Sarāju purvu
7., 14., 21., 28.10 pl. 16 Laikrakstu un žurnālu apskats (Rītausmā)
21.10 pl. 15 IK „Saimniecīte” „Rudens – bagāts vīriņš” (Dārzeņu izstāde)

PLAVIŅĀS

- 17.10 pl. 12 Tematisks pasākums

LĪVĀNOS

- 12.10 pl. 10 Informācijas diena

VALMIERĀ

- 1.10 pl. 14 Informācija par nedzirdīgo dzīvi
3.10 pl. 8 Kolektīva izbraukums uz Nedzirdīgo dienu Rīgā
8.10 pl. 14 Pārrunas: Derīgi padomi
8., 29.10 pl. 15 Radošas nodarbības
10.10 pl. 10 Kolektīva apmeklējums uz Simjūda tirgu
10., 31.10 pl. 12 Talka
15.10 pl. 14 Pārrunas: Kas jauns žurnālā „Ieva”
17.10 pl. 12 Sporta diena: Novusa spēles
22.10 pl. 14 Talka
29.10 pl. 14 Derīgi padomi no „Ievas padomu avīzes”

RĒZEKNĒ

- 1., 27.10 pl. 12 Avīžu un žurnālu koplasīšana „Sapratne”
6. 10 pl. 11 IK „Vissija”: Radošās nodarbības
8.10 pl. 12 Pārrunas par aktualitātēm Latvijā un ārvalstīs
10.10 pl. 13 Nedzirdīgo diena Rēzeknē
13.10 pl. 12 Mutvārdu žurnāls „Gribam visu zināt!”
15.10 pl. 12 Diskusijas „Aktualitātes pasaulē, Latvijā un LNS”
20.10 pl. 10 IK „Saimniecīte”: Garšīgākā recepte
22.10 pl. 12 Pašpalīdzības grupa „Mēs varam!”
29.10 pl. 12 Tematisks pasākums „Senioru saiets”

PREIĻOS

- 23.10. pl.13 Informācijas diena

DAUGAVPILĪ

- 6., 13., 20., 27.10. pl. 13 Laikrakstu un žurnālu apskats
6.10 pl. 14.30 Informācija par nedzirdīgo dzīvi
8.10 pl. 13 IK „Neziniņi”: Dažādas receptes pret saaukstēšanos
15.10 pl. 13 Ekskursija uz SIA „LNS Dane”
17.10 pl. 14 Sporta spēļu diena
22.10 pl. 13 „Labs draugs” (Dzīvnieku

patversmes apmeklējums)

- 29.10 pl. 13 Informācija par nedzirdīgo dzīvi

VENTSPILĪ

- 1.10 pl. 11 Laikrakstu un žurnālu apskats
3.10 pl. 7 Piedalīšanās Nedzirdīgo dienā Rīgā
6., 22.10 pl. 11 Informācija
8., 20., 29.10 pl. 12 Psiholoģija sadzīvē
11.10 pl. 12 IK „Šautriņš”
11., 17., 24., 30.10 pl. 17 IK „Veselība”
13.10 pl. 12 Laikrakstu un žurnālu apskats
15.10 pl. 12 VSAA lekcija
27.10 pl. 12 Informācija

KULDĪGĀ

- 3.10 pl. 8 Piedalīšanās Nedzirdīgo dienā Rīgā
6., 13., 20., 27.10 pl. 12 Rokdarbi
7., 14., 21., 28.10 pl. 12 Informācijas diena
10.10 pl. 12 Vispasaules Nedzirdīgo diena
15.10 pl. 12 Pārgājiens: Pretī rudeni uz Mārtiņsalu
17.10 pl. 10 Kurzemes novada mini futbola spēles
24.10 pl. 12 Helovīna vakars (Ierasties maskās, ar groziņiem. Dažādi pagatavotu ķirbju vai saldumu degustācija)

LIEPĀJĀ

- 1., 8.10 pl. 13 Kulinārijas nodarbība
2., 24.10 pl. 18 IK „Liedags”
6., 13., 20.10 pl. 12 Pārrunas
6., 13., 20.10 pl. 13 Laikrakstu un žurnālu apskats
10., 17.10 pl. 12 IK „Liedags”
10.10 pl. 12 Pārgājiens „Pretī zelta rudeni”
15., 22., 29.10 pl. 13 Konditorejas prasmju nodarbība
27.10 pl. 12 Laikrakstu un žurnālu apskats
31.10 pl. 13 Atpūtas pasākums „Helovīni nāk”

ALŪKSNĒ

- 5.10 pl. 12 Lekcija
9.10 pl. 12 Laikrakstu apskats
13.10 pl. 12 Radošā darbnīca
19.10 pl. 12 Medicīniskā informācija

SMILTENĒ

- 1., 8., 29.10 pl. 12 Informācijas diena
15.10 pl. 12 Radošā darbnīca
22.10 pl. 12 Nedzirdīgo ziņas

Mīļi sveicam!

Izbaudiet no sirds rudens krāsu bagātību dabā un savā dzīvē! Visi labākie novēlējumi jums jubilejā!

80

8.10 GAĻINA KROTKOVA, Rīgas

70

13.10 FEODORA OĻŠEVSKA, Rīgas
27.10 JEKATERINA BESARABOVA, Rīgas

65

21.10 AUSTRĀ PŪCE, Kuldīgas

60

9.10 LIGITA LIEPIŅA, Kuldīgas

55

9.10 IRA KUĻIKOVA, Rīgas
31.10 ANDREJS ATAUDZIŅŠ, Rīgas

50

7.10 ROBERTS PRIEDE, Rīgas
11.10 INGRĪDA SIVKO, Rīgas biedrība

LTV jaunumi

Uzsākot jauno rudens sezonu, Latvijas Televīzijā būs vairāki jauni raidījumi ar surdotulkojumu un subtitriem, kas skatāmi LTV 1 un LTV 7, kā arī interneta vietnē www.ltv.lv.

Trešdienu vakaros pl. 21. 20 LTV 1 jauns diskusiju cikls „Tieša runa” – skatāms tiešraides režīmā internetā www.ltv.lv un atkārtojumā – LTV 7 ceturtdienās pl. 10.05.

Žurnālistu diskusija “Viedokļu telpa” Kārļa Streipa vadībā – ar surdotulkojumu tiešraides režīmā pirmdienās pl. 17. 25 internetā www.ltv.lv; atkārtoti – LTV 7 otrdienās pl. 10.05.

Raidījumu cikls „Satiktie” par spilgtām aizgājušo gadu personībām, kas reiz bijušas slavas zenītā, – no 10. septembra katru otro ceturtdienu LTV 7 pl. 11. 15 ar subtitriem.

Turpinās raidījumi, ko LTV pārraida ar subtitriem vai surdotulkojumu: „Sporta studija”, aktuālā intervija „1 : 1”, pētnieciskais raidījums „De facto”, „Aizliegtais paņēmieni”, „Province”, „Vides fakti”, „Ielas garumā”, „Saknes debesīs” un citi.

Pēc pārraidīšanas ēterā visi šie raidījumi ar subtitriem un surdotulkojumu ir skatāmi interneta vietnē www.ltv.lv sadaļā “Nedzirdīgajiem”.

SĒRU VĒSTS

† Mūžībā aizgājuši LNS Rīgas reģionālās biedrības biedri:

RAISA SUHAREVA

29.09.1928. – 07.07.2015.

JURIJS SOSTAVKINS

14.12.1943. – 24.07.2015.

LEONORA LUKSTE

28.11.1922. – 14.07.2015.

LEONS STEPIŅŠ

15.03.1951. – 14.08.2015

† Pļaviņu RB biedre

FELICIJA EZERIŅA

1940. 27. 05 – 2015. 29. 07